

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku

15-264 Białystok, ul. Ciołkowskiego 2/3

tel./fax 085 742-53-78

e-mail: sekretariat@wios.bialystok.pl

INFORMACJA

Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu hajnowskiego

WSTĘP	5
PODSTAWOWE INFORMACJE O POWIECIE.....	5
DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNO – KONTROLNA I BADAWCZA.....	6
POWIETRZE	8
PRESJE – EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA	8
STAN – OCENA JAKOŚCI POWIETRZA	9
PRZECIWDZIAŁANIA – DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA	9
STAN CZYSTOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH	11
PRESJE – ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZEŃ WÓD	11
STAN – OCENA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH	13
PRZECIWDZIAŁANIA – DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA	16
WODY PODZIEMNE	19
PRESJE	19
STAN - OCENA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH	20
GOSPODARKA ODPADAMI	22
PRESJE	22
STAN	23
PRZECIWDZIAŁANIA – KONTROLE SKŁADOWISK I ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH	27
HAŁAS KOMUNIKACYJNY I PRZEMYSŁOWY	29
PRESJE – ŹRÓDŁA HAŁASU	29
STAN – POMIARY HAŁASU	30
PRZECIWDZIAŁANIA	30
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	33
PRESJE – ŹRÓDŁA PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO	33
STAN – POMIARY MONITORINGOWE	33
OCHRONA ŚRODOWISKA PRZED AWARIAMI	34
NIEBEZPIECZNE SUBSTANCJE CHEMICZNE W ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH.....	34
TRANSPORT.....	36
KONTROLE INTERWENCYJNE	36
OBOWIĄZKI SAMORZĄDÓW W ZAKRESIE SPRAW ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA	37
ORGANY SAMORZĄDU POWIATOWEGO	37
ORGANY SAMORZĄDU GMINNEGO	38

WSTĘP

PODSTAWOWE INFORMACJE O POWIECIE

Położenie

Powiat Hajnowski położony jest w południowo - wschodniej części województwa podlaskiego, na obszarze tzw. "Zielonych Płuc Polski". Pod względem geograficznym leży w makroregionie Niziny Podlaskiej i mezoregionie Wysoczyzny Bielskiej. Posiada powierzchnię 1624 km². Teren powiatu jest mało zróżnicowany, przeważnie płaski. Obszar południowo-wschodni powiatu pokrywa Puszcza Białowieska, jedyny w Europie kompleks leśny, który zachował się do naszych czasów w niezmienionej formie. Największymi rzekami regionu są Narew, z jej dopływem rzeką Narewką, Leśna Prawa - dopływ Bugu.

Struktura administracyjna i ludność

Powiat hajnowski podzielony jest administracyjnie na 9 gmin i 2 miasta: Hajnówka i Kleszczele.

Liczba ludności ogółem wynosi 49 920 mieszkańców. Gęstość zaludnienia 30 os./km².

Jednostki samorządowe powiatu hajnowskiego	Powierzchnia [km ²]	Ludność [tys.]
Gminy miejskie		
Hajnówka	21	21,9
Gminy miejsko-wiejskie		
Kleszczele	143	2,8
Gminy wiejskie:		
Białowieża	203	2,3
Czeremcha	97	3,6
Czyże	135	2,4
Dubicze Cerkiewne	151	1,8
Narew	242	4,0
Narewka	339	3,8
Hajnówka	293	4,2

dane: GUS

Wszystkie gminy są członkami międzynarodowego zrzeszenia Euroregion "Puszcza Białowieska".

Gospodarka

Powiat hajnowski jest regionem rolniczo - przemysłowym. Na jego terenie funkcjonuje 3873 przedsiębiorstw, z czego jedynie 136 należy do sektora publicznego, reszta znajduje się w rękach prywatnych.

Największa grupa zakładów związana jest z branżą przetwórstwa drewna, którego źródłem jest Puszcza Białowieska. Produkuje się w nich m.in.: tarcicę, materiały podłogowe, meble („Furnel S.A. w Hajnówce), węgiel drzewny, stolarkę budowlaną itp. Wiele z produktów jest eksportowanych. W powiecie istnieją również prężnie rozwijające się zakłady przemysłu maszynowego („Pronar” sp. z o.o. w Narwi), produkujące m.in.

traktory, maszyny i urządzenia do przemysłu drzewnego i leśnictwa, ekologiczne kotłownie, piece grzewcze (Zakłady Kotlarskie „Moderator” w Hajnówce).

Region ma doskonałe warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego. Powiat hajnowski może poszczycić się zdrowymi, bo pochodzącymi z ekologicznego obszaru „Zielonych Płuc Polski”, produktami mleczarskimi (Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Hajnówce), zielarskimi (RUNO sp. z o.o. w Hajnówce), mięsnymi i piekarskimi. Znane są również wyroby przemysłu ceramiki budowlanej (Przedsiębiorstwo Ceramiki Budowlanej w Lewkowie Starym). Istnieją tu liczne ośrodki twórczości ludowej: tkackie, wyrobów z drewna, słomy i gałązek brzoźowych, rzeźby i płaskorzeźby, korzenioplastyki czy garncarstwa.

Niekorzystnym zjawiskiem rozwoju rolnictwa jest duże rozdrobnienie gospodarstw, bowiem na 9670 gospodarstw aż 3094 ma powierzchnię poniżej 1ha.

Walory turystyczne powiatu

Tereny o szczególnych walorach przyrodniczych zajmują aż 58,5% powierzchni powiatu (95032,5 ha). Na Białowiecki Park Narodowy przypada 10517,3 ha, rezerwat przyrody 12340,3 ha, a na obszary chronionego krajobrazu 71830,4 ha. W powiecie zlokalizowanych jest 1286 pomników przyrody.

Szczególnie cenne obszary są objęte siecią Natura 2000, za które uznaje się tereny najważniejsze dla zachowania zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin, zwierząt czy charakterystycznych siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie dla ochrony wartości przyrodniczych Europy. Podstawą utworzenia sieci Natura 2000 jest unijna tzw. Dyrektywa Ptasia i Dyrektywa Siedliskowa. Postanowieniem Ustawy o ochronie przyrody wprowadzającej obszar Natura 2000 na terenie powiatu utworzono: Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO): Puszcza Białowiecka (63148 ha) i Dolina Górnej Narwi (18384 ha). Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO) to: Ostoja w Dolinie Górnej Narwi (20307 ha) oraz Puszcza Białowiecka.

Puszcza Białowiecka - leży na terytorium dwóch państw Polski i Białorusi. Zajmuje łącznie 147.000 ha, z czego po stronie polskiej znajduje się około 63,1 tys ha. Jest ona pozostałością trzech puszczy: Białowieckiej, Świsłockiej i Ładzkiej. Na terenie Puszczy znajduje się Białowiecki Park Narodowy, gdzie zachował się strefowy układ zbiorowisk leśnych, niespotykany nigdzie indziej w Europie. Turysta może zobaczyć: las łęgowy, grądy, dąbrowę świetlistą, lasy olsowe, łożowiska oraz bory. Jest to jedyny w Europie obszar leśny, który zachował się do czasów współczesnych w stanie naturalnym. W skład Parku wchodzi: Ścisły Rezerwat Przyrody, Obręb Ochronny Hwoźna, Park Pałacowy, Muzeum Przyrodniczo - Leśne, Ośrodek Edukacji Przyrodniczej i Rezerwat Pokazowy Żubrów.

Inne atrakcje powiatu to, położony w sąsiedztwie, zbiornik wodny Siemianówka, dolina rzeki Narew, rzeki Narewki oraz ciekawe szlaki turystyczne piesze: Hajnówka - Narewka (szlak czerwony) Narewka - Białowieża (szlak żółty) Kosy Most – Głuszec czy Narewka - Michałowo.

DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNO – KONTROLNA I BADAWCZA

Prawne podstawy funkcjonowania Inspekcji Ochrony Środowiska określono w ustawie z dnia 20 lipca 1991 r., która nałożyła na nią obowiązki:

- kontrolowania przestrzegania przepisów prawa o ochronie środowiska przez podmioty gospodarcze,
- prowadzenia badania stanu środowiska,
- informowania społeczeństwa o wynikach tych badań.

Cele działalności inspekcyjno – kontrolnej WIOŚ są corocznie ustalane w planach pracy, tworzonych na podstawie wytycznych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, analizy wyników dotychczasowej

działalności, propozycji przekazanych przez Marszałka, Wojewodę oraz propozycji zgłaszanych przez organy samorządowe.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI INSPEKCYJNO-KONTROLNEJ

Podstawowym celem kontroli jest wymuszenie na jednostkach organizacyjnych podejmowania działań, które w konsekwencji mają spowodować zmniejszenie ich negatywnego wpływu na środowisko. Inspekcja Ochrony Środowiska zgodnie z przysługującymi kompetencjami może zastosować różnego rodzaju środki dyscyplinujące, między innymi:

- wydać zarządzenia pokontrolne,
- wydać decyzję wyznaczającą termin usunięcia zaniedbań, a w przypadku stwierdzenia zagrożenia życia lub zdrowia a także znacznych szkód w środowisku, w porozumieniu z Wojewodą, wydać decyzję wstrzymującą działalność zakładu,
- wymierzyć karę pieniężną za naruszenie warunków korzystania ze środowiska,
- skierować wystąpienia do innych organów administracji państwowej, rządowej i samorządu terytorialnego z wnioskiem o podjęcie działań związanych z ich właściwością,
- zastosować karę grzywny (mandat karny),
- skierować wniosek do sądu i organów ścigania.

*W tym miejscu należy zwrócić uwagę na **możliwości prawnych działań własnych samorządów**, zbieżnych z kompetencjami lub celami działań przypisanymi Inspekcji Ochrony Środowiska, które pozwalają przeciwdziałać negatywnemu oddziaływaniu na środowisko, a także minimalizować problemy środowiskowe. Kompetencje samorządów powiatowych i gminnych zamieszczono na końcu niniejszego opracowania.*

W okresie od przedstawienia poprzedniej informacji o stanie środowiska na terenie powiatu (październik 2008) na terenie powiatu przeprowadzono łącznie 57 kontroli w najbardziej uciążliwych podmiotach i obiektach. W wyniku przeprowadzonych kontroli, w przypadkach stwierdzanych przekroczeń wymierzono kary pieniężne za naruszenie warunków korzystania ze środowiska.

MONITORING ŚRODOWISKA

W ramach działalności badawczej, główny zakres prac prowadzony jest w oparciu o Program Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ), którego koordynatorem jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. System PMŚ składa się z 3 głównych bloków - zagadnień: jakość środowiska, emisja oraz oceny i prognozy.

Zadania PMŚ realizowane są głównie przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska. Stanowią one również wojewódzką bazę informacji o stanie środowiska. Program badawczy realizowany przez WIOŚ obejmuje następujące komponenty środowiska:

- monitoring powietrza atmosferycznego,
- monitoring wód powierzchniowych płynących i stojących,
- monitoring wód podziemnych,
- monitoring hałasu,
- monitoring pól elektromagnetycznych,
- monitoring odpadów niebezpiecznych.

W każdym podsystemie na potrzeby wykonywanych ocen wyszczególniono 3 elementy: presje, stan i przeciwdziałanie.

Aktualne wyniki kontroli i badań stanu środowiska na terenie powiatu przedstawiono poniżej.

POWIETRZE

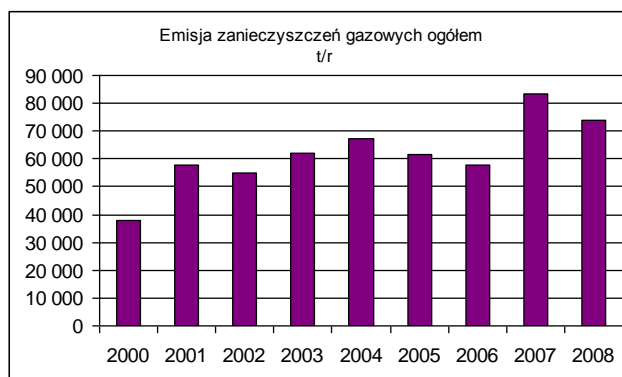
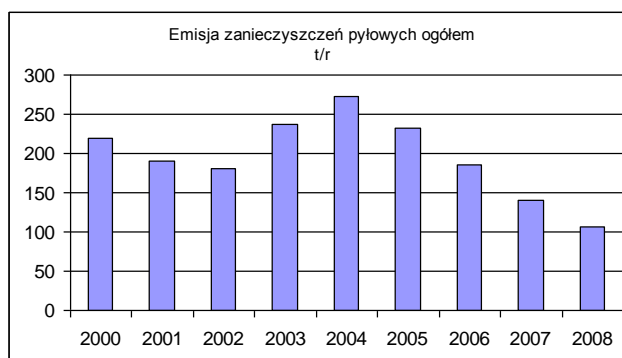
PRESJE – EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA

Substancjami zanieczyszczającymi, mającymi największy udział w emisji zanieczyszczeń, pochodzącymi głównie z procesów spalania energetycznego są: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły. Od środków transportu największy udział w emisji zanieczyszczeń mają tlenki azotu, tlenek węgla i benzen.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń atmosfery na terenie powiatu są rozproszone źródła emisji z sektora komunalno – bytowego, a także zanieczyszczenia komunikacyjne związane z ruchem pojazdów, głównie na trasie Białystok – Hajnówka, Białystok – Bielsk Podlaski – Kleszczele – przejście graniczne Połowce oraz Hajnówka – Bielsk Podlaski.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2008 r. emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem z terenu powiatu hajnowskiego wyniosła 107 ton i w porównaniu do wyników z lat poprzednich była najniższa.

Emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem w 2008 r. wynosiła 73 948 ton. Porównując wynik do danych z lat poprzednich pomimo niewielkiego spadku utrzymuje się ona na wysokim poziomie. Udział gmin w emisji, a także emisję z powiatu na tle województwa przedstawiono w tabeli.

EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH										
	J. m.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Emisja zanieczyszczeń pyłowych										
woj.podlaskie										
ogółem	t/r	2 016	1 969	2 020	1 972	2 176	2 004	1 740	1 748	1 324
powiat hajnowski										
ogółem	t/r	220	190	180	237	272	232	186	141	107
nie zorganizowana	t/r	2	2	1	2	2	2	2	2	2
ze spalania paliw	t/r	161	171	168	224	247	203	168	123	89
węglowo-grafitowe, sadza	t/r	1	1	1	1	12	12	11	10	10
Emisja zanieczyszczeń gazowych										
woj.podlaskie										
ogółem	t/r	1 708 958	1 901 866	1 873 814	1 983 537	1 874 115	1 799 787	1 703 946	1 716 244	1 602 796
powiat hajnowski										
ogółem	t/r	37 671	57 695	54 803	62 005	67 384	61 473	57 785	83 532	73 948
ogółem (bez CO2)	t/r	-	-	-	-	-	-	973	412	305
dwutlenek siarki	t/r	136	152	143	153	174	139	148	124	78
tlenki azotu	t/r	78	89	82	94	98	88	98	111	86
tlenek węgla	t/r	506	207	422	444	528	637	727	177	141
dwutlenek węgla	t/r	36 918	57 220	54 127	61 262	66 528	60 556	56 812	83 120	73 643
ZANIECZYSZCZENIA ZATRZYMANE LUB ZNEUTRALIZOWANE W URZĄDZENIACH DO REDUKCJI										
woj.podlaskie										
pyłowe	t/r	102 442	121 019	121 233	137 184	121 810	118 417	116 765	117 089	83 472
powiat hajnowski										
pyłowe	t/r	453	504	540	761	722	554	541	336	216

dane: GUS

STAN – OCENA JAKOŚCI POWIETRZA

Ocena stopnia zanieczyszczenia powietrza na terenie woj. podlaskiego dokonywana jest w oparciu o pomiary kontrolne głównych zanieczyszczeń bezpośrednio emitowanych do atmosfery (emisja) oraz badania monitoringowe substancji powstających w atmosferze (imisja).

Na terenie strefy bielsko – siemiatyckiej, na terenie której leży powiat hajnowski, oceny jakości powietrza dokonano na podstawie pomiarów wykonanych w m. Siemiatyce. Badania na terenie Hajnówki wykonywane były w 2003 roku (metoda pasywna i okresowe pomiary laboratorium mobilnym). W ostatniej ocenie wyniki tych badań miały charakter uzupełniający.

Wykonywana corocznie (zgodnie art. 89 Ustawy Prawo ochrony środowiska) „Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref województwa podlaskiego” nie wykazała za rok 2008 przekroczeń norm zanieczyszczenia powietrza ☺. Wartości zanieczyszczeń SO₂, NO₂, i benzenu były znacznie niższe od norm dopuszczalnych. Występowały pojedyncze przekroczenia normy dobowej pyłu zawieszonego PM₁₀, jednakże ich ilość była mniejsza od dopuszczalnej (35 dni w roku). Notowane, nieliczne przekroczenia mogły być związane z stosunkowo wysokimi temperaturami w okresie zimowym.

Należy podkreślić, że zakres badań jakości powietrza w związku z wejściem w życie Dyrektywy 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy uległ poszerzeniu m.in. o pomiary pyłu PM_{2,5}. Aktualnie trwają prace nad dostosowaniem obecnych przepisów prawnych do nowych zadań nałożonych Dyrektywą na Polskę. W związku z tym Inspektorat jest na etapie wdrażania pomiarów pyłu PM_{2,5}. Zgodnie z wykonaną wstępną oceną dla tego zanieczyszczenia, w województwie podlaskim planowane są pomiary pyłu PM_{2,5} w strefach: aglomeracja białostocka oraz strefie podlaskiej która obejmuje wszystkie pozostałe powiaty województwa podlaskiego.

PRZECIWDZIAŁANIA – DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

Na terenie powiatu największa emisja zanieczyszczeń powietrza pochodzi z miast gdzie głównymi źródłami zanieczyszczeń są miejskie przedsiębiorstwa energetyki cieplnej i zakłady przemysłowe.

Do zakładów kontrolowanych przez WIOŚ należą m. in:

- „Gryfskand” Sp. z o.o. w Gryfinie, Oddział w Hajnówce;
- Moderator Sp. z o.o. w Hajnówce;
- Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe MINT Włodzimierz Mińko, Iwona Iwanowicz, Hajnówka;
- Firma Handlowo – Usługowa „MAG – ROL” Roman Kicel, Hajnówka;
- P.P.H.U. „OLGA” Sławomir Bołtromiuk, Dubiny;
- Zakład Wyrobu Zniczy Paweł Trofimiuk, Hajnówka;
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „ROLMAK” w Makówce, Ferma Trzody Chlewnej w Krzywcu;
- Arino House Sp. z o.o. w Hajnówce;
- Ceramika Budowlana LEWKOWO;
- „Pronar” Sp. z o.o. w Narwi,
- P.U.H. „MPO” Sp. z o.o. w Białymstoku, Spalarnia odpadów medycznych w Hajnówce.

Wyniki kontroli tych źródeł przedstawiono poniżej.

- **„Gryfskand” Sp. z o.o. w Gryfinie, Oddział w Hajnówce** Źródłami emisji zanieczyszczeń są: dwa kotły utylizacyjne (po jednym w wydziale NA i ND), młyn węgla kamiennego, młyn węgla drzewnego r oraz odsiewacz węgla formowanych, koks aktywnego oraz sorbentów. Zakład posiada decyzję określającą rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających dopuszczonych do wprowadzania do powietrza z procesów wytwórczych. W czasie kontroli (w dniu 02.12.2008 r.) wykonano pomiar emisji zanieczyszczeń z kotła utylizacyjnego na wydziale NA. Przekroczeń nie stwierdzono.

- **Moderator Sp. z o.o. w Hajnówce** Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza są procesy spawania prowadzone w dwóch halach produkcyjnych. Kontrola przeprowadzona w grudniu 2008 r. wykazała, że spółka nie posiada pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza powstających w wyniku pracy zakładu polegającej na spawaniu elementów metalowych i odprowadzaniu w sposób zorganizowany zanieczyszczeń do powietrza. W zarządzeniu nakazano uregulowanie stanu formalnoprawnego.
- **Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe MINT Włodzimierz Mińko, Iwona Iwanowicz, Hajnówka** Obiekt ogrzewany jest przy pomocy promienników niskotemperaturowych zasilanych energią elektryczną. Kontrola przeprowadzona w lutym 2009 r. nie wykazała nie prawidłowości.
- **Firma Handlowo – Usługowa „MAG – ROL” Roman Kicel, Hajnówka** Obiekt ogrzewany jest przy pomocy kominka grzewczego. Ogrzewanie lokalu odbywa się na podstawie umowy dzierżawy. Kontrola przeprowadzona w marcu 2009 r. nie wykazała nie prawidłowości.
- **P.P.H.U. „Olga” Sławomir Bołtromiuk, Dubiny.** Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest kocioł wodny przystosowany do współpracy z zespołem spalania. Znamionowa moc cieplna kotła z zespołem spalania wynosi 300 kW. W trakcie kontroli (24.04.2009 r.) kocioł był eksploatowany. Nie stwierdzono intensywnego dymienia z emitora odprowadzającego zanieczyszczenia. Moc nominalna kotła pozwala na zakwalifikowanie go jako źródła emisji zwolnionego z ustawowego obowiązku posiadania pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. Innym źródłem emisji zanieczyszczeń jest eksploatowana lakiernia. Zakład nie posiada decyzji dotyczącej rodzaju i ilości substancji zanieczyszczających dopuszczonych do wprowadzenia do powietrza z procesów technologicznych lakierni (wystąpił z wnioskiem na wydanie pozwolenia na emisję gazów i pyłów do powietrza).
- **Zakład Wyrobu Zniczy Paweł Trofimiuk, Hajnówka** Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest kocioł rzemieślniczy. W trakcie kontroli (kwiecień 2009 r.) spalano jedynie drewno. W pomieszczeniu kotłowni ani bezpośrednio w kotle nie stwierdzono jakichkolwiek odpadów poprodukcyjnych, co mogłoby świadczyć o ich spalaniu. W zakładzie prowadzone są procesy technologiczne związane z produkcją zniczy. Ustalono, że zakład nie posiada decyzji zmieniającej przeznaczenie budynku gospodarczego, w którym prowadzona jest działalność (produkcja zniczy odbywa się w budynku do tego celu nieprzystosowanym). Ze względu na niezorganizowany charakter emisji (procesy technologiczne) oraz niewielką moc cieplną kotła zakład jest zwolniony z ustawowego obowiązku posiadania decyzji o emisji dopuszczalnej.
- **Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „ROLMAK” w Makówce, Ferma Trzody Chlewnej w Krzywcu.** Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza są: wentylatory usuwające gazy z budynków: zawierające głównie amoniak, pył i odory; spalanie gazu bądź oleju opałowego w promiennikach oraz nagrzewnicach; transport i przeładunek pasz. Zakład posiada decyzję udzielającą pozwolenia zintegrowanego na eksploatację instalacji do chowu trzody chlewnej w ilości powyżej 2000 stanowiska dla świń o wadze 30 kg, zlokalizowanej we wsi Krzywiec. Kontrola przeprowadzona na przełomie maja/czerwca 2009 r. nie wykazała nie prawidłowości.
- **Arino House Sp. z o.o. w Hajnówce** Źródłem zanieczyszczenia powietrza jest kotłownia wyposażona w kocioł (starego typu) o mocy 125 kW W trakcie kontroli (przełom maja/czerwca 2009 r.) w kotłowni stwierdzono zapas odpadów poprodukcyjnych w postaci kawałków płyt drewnopochodnych, w tym powlekanych lakierem. Większość tego typu odpadu znajdowała się na zewnątrz budynku kotłowni, w specjalnie do tego wyznaczonym ogrodzonym miejscu. Nie stwierdzono występowania płyt w kotle. Firma zakupiła nowy kocioł, znacznie wydajniejszy i bardziej przyjazny środowisku. Zostanie on zainstalowany i uruchomiony w nadchodzącym sezonie grzewczym (2009/2010). Moc nominalna rozpatrywanej kotłowni pozwala na zakwalifikowanie go jako źródła zwolnionego z ustawowego obowiązku posiadania decyzji o emisji dopuszczalnej. Zakład prowadzi również procesy technologiczne np. lakierowanie jednakże nie posiada decyzji dotyczącej rodzaju i ilości substancji zanieczyszczających dopuszczonych do wprowadzania do powietrza z tego procesu. W zarządzeniu pokontrolnym nakazano uregulować stan formalno - prawny.
- **Ceramika Budowlana LEWKOWO** Źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza są: kotłownia wyposażona w dwa kotły węglowe o mocy cieplnej 2,8 MW każdy oraz trzy pieca tunelowe do wypału cegły o mocy cieplnej 2,73 MW każdy. Spółka posiada pozwolenie zintegrowane które obejmuje wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza. W trakcie kontroli (maj 2009 r.) przeprowadzono pomiar kontrolny emisji z pieca (piecownia Lewkowo II). Nie stwierdzono przekroczeń.
- **„Pronar” Sp. z o.o. w Narwi.** W dniu 08.05.2009 r. dokonano kontroli na stacjach paliw płynnych należących do firmy a zlokalizowanych w miejscowościach: Dubicze Cerkiewne, Hajnówka, Narew, Zbucz, Narewka. W większości miejscowości źródłem zorganizowanej emisji zanieczyszczeń do powietrza są

kotłownie, wyposażone w kotły wodne. Moc nominalna rozpatrywanych kotłowni (max. moc cieplna kotła wynosi 24 kW) pozwala na zakwalifikowanie ich jako źródeł zwolnionych z ustawowego obowiązku posiadania decyzji o emisji dopuszczalnej. Wyjątek stanowi stacja paliw w Narewce, gdzie budynek stacji paliw ogrzewany jest przy pomocy energii elektrycznej. We wszystkich stacjach źródłem emisji nieorganicznej procesy rozładunkowo-nalewowe wydzielające mieszaniny węglowodorów. Kontrola nie wykazała nie prawidłowości.

- **P. H. U. „MPO” Sp. z o.o. w Białymstoku Spalarnia odpadów medycznych eksploatowana w SP ZOZ w Hajnówce.** Źródłem emisji zanieczyszczeń jest spalarnia odpadów medycznych. W skład ciągu technologicznego termicznego unieszkodliwiania odpadów wchodzi: system załadunkowy odpadów do komory pizolitycznej, pirolityczna komora do unieszkodliwiania odpadów medycznych, komora termiczna dopalania parogazów (termoreaktor), wymiennik ciepła do wytwarzania pary technologicznej, komin awaryjny stalowy dwupłaszczowy izolowany, instalacja do oczyszczania gazów odlotowych wraz z kominem, urządzenia do cementacji popiołów, pyłów oraz zużytego sorbentu. Spółka posiada decyzję ustalającą rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających dopuszczonych do wprowadzenia do powietrza ze spalarni odpadów medycznych. Realizuje obowiązek wykonywania okresowych pomiarów emisji do powietrza z instalacji spalania odpadów w SPZOZ w Hajnówce (w dniu 30.06.2009 r. pomiary emisji wykonała firma TESMO Sp. z o.o.). W czasie kontroli w dniu 26.06.2009 r. WIOŚ przeprowadził pomiary emisji ze spalarni odpadów medycznych. Nie wykazały on przekroczeń wielkości emisji dopuszczalnych określonych w decyzji.
- **SNAJPER Mariola Sadowska w Hajnówce** Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest kocioł wodny, użytkowany na potrzeby całego budynku. Moc kotła wynosi ok. 20 kW co pozwala na zakwalifikowanie go jako źródła emisji zwolnionego z ustawowego obowiązku posiadania pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. Kontrola przeprowadzona w czerwcu 2009 r. nie wykazała nie prawidłowości.
- **Irena Stawarz Centrum Ogrodnicze w Hajnówce** Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest kocioł wodny użytkowany przez właściciela obiektu zwolniony z ustawowego obowiązku posiadania pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. Kontrola przeprowadzona w czerwcu 2009 r. nie wykazała nie prawidłowości.
- **Sklep Ogrodniczy Joanna Harasin w Hajnówce** Budynek ogrzewany jest przy pomocy pieca elektrycznego. Kontrola przeprowadzona w czerwcu 2009 r. nie wykazała nie prawidłowości.

STAN CZYSTOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

PRESJE – ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZEŃ WÓD

Wielkość presji na wody prezentuje stopień wyposażenia w infrastrukturę obsługującą gospodarkę wodno-ściekową.

Długość czynnej sieci wodociągowej w 2008 roku w powiecie hajnowskim wynosiła 649,5 km. Prawie 83,9% ludności powiatu korzystało z sieci wodociągowej, najwięcej w gminie Hajnówka – 96,6%, najmniej w gminie Narew – 68,5%. Wyposażenie w wodociąg w gminach w poprzednich latach prezentuje tabela poniżej. Najstąbiej rozwinięta sieć wodociągowa miała gmina Narew, a najlepiej gmina Dubicze Cerkiewne.

Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności								
Jednostka terytorialna	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Powiat hajnowski	-	-	89,0	89,6	89,9	90,2	90,5	90,5
Hajnówka(1)-gmina miejska	-	-	96,3	96,3	96,3	96,5	96,6	96,6
Hajnówka(2)-gmina wiejska	-	-	81,4	82,0	82,0	82,7	82,7	82,9
Białowieża	-	-	82,8	82,9	83,1	83,1	83,1	83,2
Czeremcha	-	-	90,1	90,2	90,8	91,3	91,4	91,4
Czyże	-	-	85,3	85,8	85,8	85,9	85,9	85,9
Dubicze Cerkiewne	-	-	94,0	94,0	94,0	94,1	94,4	94,5
Kleszczele	-	-	92,3	92,5	92,6	92,3	92,4	92,6
Narew	-	-	60,6	65,0	66,8	66,0	68,3	68,5
Narewka	-	-	88,9	88,9	89,7	91,5	91,6	91,7

dane: GUS

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2008 roku w powiecie hajnowskim wynosiła 200,4km. W 2007 roku prawie 54,9% ludności powiatu było podłączonych do sieci kanalizacyjnej, najczęściej w gminie miejskiej Hajnówka – 84,5%, natomiast najmniej w gminie Czyże – 0,4%. Wyposażenie w sieć kanalizacyjną w gminach w poprzednich latach prezentuje tabela poniżej. Najgorszy wskaźnik ma gmina Czyże, a najlepszy gmina miejska Hajnówka.

Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności								
Jednostka terytorialna	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Powiat hajnowski	-	-	48,2	49,6	51,3	52,4	54,2	54,9
Hajnówka(1)-gmina miejska	-	-	82,3	82,7	83,6	84,0	84,3	84,5
Hajnówka(2)-gmina wiejska	-	-	14,2	17,0	17,1	20,8	26,1	27,2
Białowieża	-	-	52,5	52,6	53,1	53,2	53,3	53,7
Czeremcha	-	-	32,3	35,4	36,5	36,5	38,1	38,3
Czyże	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4
Dubicze Cerkiewne	-	-	1,1	1,5	14,0	14,5	14,5	14,5
Kleszczele	-	-	16,5	24,5	27,8	28,1	28,2	28,3
Narew	-	-	7,9	7,9	7,9	9,9	16,5	19,0
Narewka	-	-	33,1	33,9	37,1	39,0	44,0	45,1

dane GUS

W 2008 roku działało 13 komunalnych i 2 przemysłowe oczyszczalnie ścieków. Tylko 2 oczyszczalnie komunalne były zaopatrzone w system podwyższonego usuwania biogenów. Najwięcej oczyszczalni – 4 obiekty funkcjonowało w gminie Narewka.

Komunalne i przemysłowe oczyszczalnie ścieków - ogółem ilość obiektów									
Jednostka terytorialna	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Powiat hajnowski	12	13	13	13	13	13	14	14	15
Hajnówka	4	4	3	2	2	2	2	2	2
Białowieża	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Czeremcha	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Dubicze Cerkiewne	0	0	0	1	1	1	1	1	1
Kleszczele	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Narew	2	2	2	2	2	2	3	3	3
Narewka	2	3	4	4	4	4	4	4	4

dane: GUS

W 2008 roku ponad 63% mieszkańców korzystało z oczyszczalni ścieków. Najniższą wartość zanotowano w miejscowości Czyże, a najwyższy w Hajnówce.

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności									
Jednostka terytorialna	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Powiat hajnowski	-	-	50,18	57,05	58,56	62,16	64,67	62,62	63,57
Ogólna liczba mieszkańców obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków - dane GUS									
Jednostka terytorialna	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Powiat hajnowski	22 341	23 413	25 060	28 227	28 671	30 105	30 932	29 573	29 741
Hajnówka	17 000	17 500	18 000	21 000	20 847	22 159	21 918	20 200	20 200
Białowieża	1 270	1 320	1 500	1 500	1 520	1 535	1 551	1 587	1 619
Czeremcha	1 272	1 492	1 500	1 500	1 540	1 540	1 500	1 523	1 529
Czyże	0	0	0	0	0	0	0	218	218
Dubicze Cerkiewne	0	0	0	80	195	200	200	200	200
Kleszczele	552	560	572	782	828	850	850	850	1 015
Narew	760	776	776	599	599	606	780	990	795
Narewka	1 087	1 365	1 612	1 666	1 885	1 979	2 266	2 332	2 472

dane: GUS

STAN – OCENA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Zasady monitoringu wód uwzględniają badanie i ocenę jakości wód w sposób odpowiedni do celów jej użytkowania i prowadzonej działalności na obszarze zlewni. Badania objęły:

- monitoring wód dla celów ogólnej oceny jakości wody, w tym stopnia eutrofizacji poprzez badania stężeń związków azotu i fosforu oraz w celu określenia odcinków wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.
- monitoring jakości wód przeznaczonych do bytowania ryb, skorupiaków i mięczaków w warunkach naturalnych,
- monitoring wód prowadzony w ujęciach zaopatrujących ludność w wodę do spożycia oraz w obszarach ochronnych zbiorników wód śródlądowych,
- monitoring jakości wód granicznych.

KLASYFIKACJE WÓD

- **Ogólna ocena jakości wód – stan wód.** Podstawą oceny jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. Nr 162, poz. 1008). Rozporządzenie określa sposób klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych w ciekach naturalnych, jeziorach lub innych zbiornikach naturalnych, wodach przejściowych i przybrzeżnych oraz sztucznych jednolitych części wód powierzchniowych i silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych. Rozporządzenie zmieniło dotychczasowe podejście do sposobu badania i oceny. Punkty monitoringowe zlokalizowane są na zamknięciach zlewni tzw. jednolitymi częściami wód (JCW). Monitoring prowadzi się w sposób umożliwiający ocenę ich stanu oraz ilościowe ujęcie czasowej i przestrzennej zmienności parametrów biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych i chemicznych.

Stan wód dla wód naturalnych określa się, porównując wyniki klasyfikacji cząstkowych tj: oceny stanu ekologicznego z wynikami stanu chemicznego.

Stan wód sztucznych i silnie zmienionych określa się, porównując wyniki klasyfikacji cząstkowych tj: ocenę potencjału ekologicznego z wynikami stanu chemicznego.

W zależności od stanu ekologicznego/potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego stan wód naturalnych, sztucznych i silnie zmienionych może być: dobry lub zły.

- **Ocena przydatności do bytowania ryb.** Podstawę oceny stanowi Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz. U. Nr 176, poz. 1455).
- **Ocena przydatności wody do spożycia.** Podstawę oceny stanowi Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204 poz. 1728).
- **Ocena wrażliwości wód na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych i podatności na eutrofizację.** Podstawę oceny stanowi Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. Nr 241 poz. 2093).

Uwaga:

W niniejszym opracowaniu przedstawiono wstępną ocenę stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód. Ocena stanu wód, ze względu na prowadzone prace metodyczne, będzie w 2009 roku zweryfikowana.

OMÓWIENIE WYNIKÓW BADAŃ RZEK

W 2008 roku na terenie powiatu hajnowskiego w ramach programu monitoringu wód płynących przeprowadzono badania rzek:

- Narew w profilu granicznym Babia Góra (zasilającej zbiornik Siemianówka) oraz w m. Bondary (profil na wypływie ze zbiornika),
- Narewkę (dopływ Narwi) w profilu granicznym Białowieża,
- Leśną Prawą (dopływ Leśnej) w profilu granicznym w m.Topiło.

Narew jest prawostronnym dopływem Wisły I rzędu o powierzchni zlewni 75175,2 km².

Długość całkowita rzeki wynosi 484 km, w tym długość odcinka płynącego na terenie Polski 455 km. Rzeka bierze początek na terenie Białorusi w bagnach wschodniego skraju Puszczy Białowieskiej. Zlewnię górnej Narwi stanowią tereny stosunkowo słabo uprzemysłowione o charakterze typowo rolniczym oraz duże obszary leśne. Przy granicy białoruskiej zlokalizowano zbiornik zaporowy Siemianówka, pełniący obecnie funkcje rekreacyjne. Na terenie województwa podlaskiego rzeka przepływa przez teren Narwiańskiego Parku Narodowego oraz Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi. Głównymi źródłami zanieczyszczeń Narwi na terenie woj. podlaskiego są miejscowości: Białystok i Łomża.

Ocena jakości wód rzeki Narew – profil graniczny Babia Góra

- **Stan jednolitej części wód** charakteryzowanej przez punkt pomiarowy w m. Babia Góra oceniono jako zły (wypadkowa ocen stanu ekologicznego i stanu chemicznego).
- **Ocena stanu ekologicznego** na podstawie elementu biologicznego (chlorofilu „a”) wskazała bardzo dobry stan wód w JCW. Natomiast zbadane stężenia wskaźników fizykochemicznych przekroczyły wartości określone dla stanu dobrego, w związku z tym ostatecznie stan ekologiczny w JCW zakwalifikowano do III klasy – stanu umiarkowanego. O klasyfikacji zadecydowało ponadnormatywne stężenie ChZT-Mn.
- **Ocena stanu chemicznego.** Wyniki badań wskazały na dobry stan chemiczny wód.
- **Ocena przydatności do bytowania ryb** wykazała, że wody w punkcie Babia Góra, podobnie jak w 2007 roku, nie spełniają kryteriów bytowania ryb w warunkach naturalnych. Wskaźnikami, które zadecydowały o takiej ocenie były: azotyny i fosfor ogólny.
- **Ocena podatności na eutrofizację** nie wykazała przekroczeń wartości granicznych wskaźników stosowanych przy ocenie eutrofizacji wód powierzchniowych.

Ocena jakości wód rzeki Narew – profil m. Bondary

- **Stan jednolitej części wód** charakteryzowanej przez ppk. w m. Bondary oceniono jako zły (jako wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego).

- **Klasyfikacja stanu ekologicznego.** Z powodu braku badań biologicznych w tym punkcie, nie wykonano klasyfikacji stanu ekologicznego. Jednakże, na podstawie przeprowadzonych badań parametrów fizykochemicznych należy stwierdzić, iż uzyskane wartości BZT₅, ChZT-Mn, ogólnego węgla organicznego (OWO) oraz azotu Kjeldahla nie spełniały warunku dobrego stanu wód.
- **Ocena stanu chemicznego.** Wyniki badań wskaźników chemicznych wskazały na stan - poniżej dobrego. Przyczyniło się do tego ponadnormatywne stężenie sumy benzo(b)fluorantenu i benzo(k)fluorantenu oraz sumy benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)piranu.
- **Ocena przydatności do bytowania ryb** wykazała, że wody w punkcie w m. Bondary, podobnie jak w 2007 roku, nie spełniają kryteriów bytowania ryb w warunkach naturalnych. Wskaźnikami, które zadecydowały o takiej ocenie były: tlen rozpuszczony, BZT₅, azotyny i fosfor ogólny.
- **Ocena podatności na eutrofizację** w 2008 roku wykazała przekroczenie wartości granicznej chlorofilu „a”, powyżej której występuje eutrofizacja.

Narewka wypływa z terytorium Białorusi i jest lewobrzeżnym dopływem Narwi. W górnym biegu rzeka przepływa przez teren Puszczy Białowieskiej, a w zlewni rzeki znajduje się Białowieski Park Narodowy.

Ocena jakości wód rzeki Narewki – profil graniczny Białowieża

- **Stan jednolitej części wód** charakteryzowanej przez ppk. w m. Bondary oceniono jako zły (jako wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego).
- **Klasyfikacja stanu ekologicznego** na podstawie elementu biologicznego (chlorofilu „a”) wskazała bardzo dobry stan wód. Natomiast zbadane stężenia wskaźników fizykochemicznych przekroczyły wartości określone dla stanu dobrego, w związku z tym ostatecznie stan ekologiczny zakwalifikowano do III klasy – stanu umiarkowanego. O klasyfikacji zadecydowało ponadnormatywne stężenie ChZT-Mn, OWO oraz fenoli lotnych.
- **Ocena stanu chemicznego.** Wyniki badań wskaźników chemicznych wskazały na stan - poniżej dobrego. Przyczyniło się do tego ponadnormatywne stężenie sumy benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)piranu.
- **Ocena przydatności do bytowania ryb** wykazała, że wody w profilu Białowieża, nie spełniają kryteriów bytowania ryb w warunkach naturalnych. Wskaźnikami, które zadecydowały o takiej ocenie były: azotyny oraz fosfor ogólny.
- **Ocena podatności na eutrofizację** nie wykazała przekroczeń wartości granicznych wskaźników stosowanych przy ocenie eutrofizacji wód powierzchniowych.

Leśna Prawa bierze początek (132,7 km) na północ od miasta Hajnówka. Na 105,0 km swego biegu opuszcza granice Polski i uchodzi na 263,7 km do rzeki Bug po stronie Białorusi. Przepływając przez Hajnówkę rzeka przyjmuje ścieki komunalne i przemysłowe z miasta, a następnie wpływa na teren Puszczy Białowieskiej. Zlewnia ma charakter typowo leśny.

Ocena jakości wód rzeki Leśna Prawa – profil graniczny w m. Topiło

- **Stan jednolitej części wód** charakteryzowanej przez ppk. w m. Bondary oceniono jako zły (jako wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego).
- **Klasyfikacja stanu ekologicznego.** Z powodu braku badań biologicznych w tym punkcie, nie wykonano klasyfikacji stanu ekologicznego. Jednakże, na podstawie przeprowadzonych badań parametrów fizykochemicznych należy stwierdzić, iż uzyskane wartości tlenu rozpuszczonego, ChZT-Mn, ogólnego węgla organicznego (OWO), fosforu ogólnego oraz fenoli lotnych nie spełniały warunku dobrego stanu wód.
- **Ocena stanu chemicznego.** Wyniki badań wskaźników chemicznych wskazały na stan - poniżej dobrego. Przyczyniło się do tego ponadnormatywne stężenie sumy benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)piranu.

- **Ocena przydatności do bytowania ryb** wykazała, że wody w punkcie w m. Łaziuki, podobnie jak w 2007 roku, nie spełniają kryteriów bytowania ryb w warunkach naturalnych. Wskaźnikami, które zadecydowały o takiej ocenie były: tlen rozpuszczony, azotyny i fosfor ogólny.
- **Ocena podatności na eutrofizację** wykazała przekroczeń wartości granicznej fosforu ogólnego, powyżej której występuje eutrofizacja.

PRZECIWDZIAŁANIA – DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

KONTROLE PROBLEMOWE Z ZAKRESU GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ

- **Gmina Czyże, oczyszczalnia ścieków w Czyżach.** Kontroli oczyszczalni dokonano w październiku 2008 roku. Stan formalno-prawny w zakresie odprowadzania ścieków oczyszczonych jest uregulowany decyzją Starostwa Powiatowego w Hajnówce. Pozwolenie wodnoprawne jest ważne do 10.03.2016. Do oczyszczalni ścieków odprowadzane są ścieki z bloku mieszkalnego, zespołu szkół oraz hurtowni materiałów budowlanych. Dodatkowo do punktu zlewnego są dowożone ścieki z terenów gminy, nie objętych zasięgiem sieci kanalizacyjnej. Ścieki oczyszczone odprowadzane są poprzez rów melioracyjny do rzeki Łoknicy. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono nieprawidłowości: gmina Czyże nie przedłożyła wyników badań jakości ścieków odprowadzanych do odbiornika. Wydano zarządzenie pokontrolne nakładające obowiązek przedłożenia w/w wyników badań, założenie i prowadzenie książki eksploatacji oczyszczalni, przedstawienie danych o ilości ścieków odprowadzanych do odbiornika oraz założenie i prowadzenie rejestru ilości ścieków odprowadzanych do odbiornika.
- **Gmina Hajnówka, oczyszczalnia ścieków w Mochnatem.** Kontrolę przeprowadzono w okresie październik-listopad 2008 roku. Okresem objętym kontrolą był stan od 2004 roku do chwili kontroli. Stan formalno-prawny w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, dotyczącej eksploatacji urządzeń i odprowadzania ścieków oczyszczonych w miejscowości Mochnate jest uregulowany decyzją Starostwa Powiatowego w Hajnówce z dn. 16.04.2004 r. Warunki w/w decyzji zostały zmienione w dn. 02.08.2007 r. w zakresie wprowadzania ścieków oczyszczonych do ziemi. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, iż w latach 2004-2007 nie notowano przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych odprowadzanych do zlewni rzeki Orlanki. W trakcie kontroli w 2008 roku pobrano próbkę ścieków do analizy, w której stwierdzono przekroczenie stężeń zanieczyszczeń w zakresie BZT₅ oraz ChZT. Wydano zarządzenie pokontrolne obligujące gminę do podjęcia działań mających na celu przywrócenie właściwej pracy oczyszczalni ścieków w miejscowości Mochnate oraz przekazanie do WIOŚ w Białymstoku informacji o osiągniętych efektach.
- **Gmina Narewka, oczyszczalnia ścieków w Nowej Łuce.** Kontroli oczyszczalni dokonano w październiku 2008 roku. Stan formalno-prawny w zakresie szczególnego korzystania z wód – eksploatacji urządzeń oczyszczających i odprowadzania ścieków oczyszczonych uregulowany jest decyzjami Starostwa Powiatowego w Hajnówce. Pozwolenie wodnoprawne jest ważne do 30.04.2014. Ścieki oczyszczone odprowadzane są do rowu melioracyjnego, uchodzącego do rzeki Narew. Urządzenia oczyszczające ścieki w dniu kontroli były eksploatowane. Ilość odprowadzanych ścieków do rzeki jest ustalana za pomocą przepływomierza ultradźwiękowego. Na bieżąco prowadzony jest rejestr ilości ścieków odprowadzanych do odbiornika. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki ściekowej.
- **„GRYFSKAND” Sp. z o.o. w Gryfinie, Oddział w Hajnówce.** Kontrolę przeprowadzono w okresie listopad-grudzień 2008 roku. Woda na potrzeby zakładu pobierana jest z własnego ujęcia, które stanowi studnia wiercona o głębokości 125,5 m. Stan formalno-prawny w zakresie poboru wody jest uregulowany decyzją Starosty Hajnowskiego z dnia 31.01.2005r. ważną do 31.01.2015 roku. Zakład prowadzi systematyczne pomiary ilości pobieranej wody za pomocą wodomierza oraz prowadzi ewidencję pobieranej wody. Woda wykorzystywana jest do celów bytowych, do płukania węgli aktywnych, uzupełniania obiegu chłodniczego i do produkcji pary technologicznej. Ścieki socjalne oraz technologiczne z działu produkcji węgli aktywnych do końca stycznia 2008 roku, po uprzednim oczyszczeniu w zakładowej oczyszczalni ścieków, kierowane były do rzeki Leśnej. Od lutego 2008 roku ścieki są odprowadzane do kanalizacji miejskiej. Ścieki opadowe z terenu zakładu są odprowadzane do rowu, a następnie do rzeki Leśnej. Stan formalno-prawny w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych z powierzchni szczelnej terenów przemysłowych zakładu ujętych w system kanalizacyjny uregulowany jest decyzją Starostwa Powiatowego w Hajnówce z dnia 11.09.2003 ważną do 30.09.2013

roku. Zakład wywiązuje się z obowiązku prowadzenia badań ilości i jakości odprowadzanych ścieków deszczowych. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

- **Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Hajnówce.** Kontrolę przeprowadzono w okresie styczeń-luty 2009 roku. Do miejskiej oczyszczalni ścieków w Hajnówce są doprowadzane poprzez system kanalizacji sanitarnej ścieki z terenu miasta oraz sąsiednich wsi: Dubiny, Lipiny, Nowosady i Zwodzieckie. Stan formalno-prawny w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest uregulowany decyzją Starostwa Powiatowego w Hajnówce z dnia 08.11.2005 r., udzielającą pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków z miejskiej oczyszczalni ścieków w Hajnówce do rzeki Leśnej, ważna do 09.11.2015 roku oraz Decyzją Starostwa Powiatowego w Hajnówce zmieniającą w/w decyzję w zakresie określenia jakości ścieków oczyszczonych (anulowano zapis odnośnie wymaganego procentu redukcji zanieczyszczeń). W ramach kontroli pobrano do analiz próby ścieków z oczyszczalni. Wyniki badań wykazały utrzymanie stężeń zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych na dopuszczalnym poziomie, określonym w pozwoleniu wodnoprawnym. W trakcie oględzin dokonanych w dniu 15.01.2009 r. nie stwierdzono śladów odprowadzania ścieków surowych obiegiem awaryjnym poprzez staw stabilizacyjny do rzeki Leśnej. PWiK Sp. z o.o. w Hajnówce systematycznie prowadzi działania zmierzające do wyeliminowania dopływu wód opadowych i drenażowych do kanalizacji sanitarnej.
- **Gmina Narewka, oczyszczalnia ścieków.** Kontrolę przeprowadzono w styczniu 2009 roku. Stan formalno-prawny w zakresie gospodarki ściekowej jest uregulowany decyzją Starostwa Powiatowego w Hajnówce z dn. 31.01.2003 r. (ważną do dnia 31.01.2013 r.) na pobór wody i odprowadzanie ścieków. Urządzeniami do oczyszczania ścieków są: przepompownia ścieków wraz ze zbiornikiem retencyjno-uśredniający, koryto kraty schodkowej, sekwencyjny biologiczny reaktor oraz zbiornik zagęszczenia osadu nadmiernego. Ścieki doprowadzane są do oczyszczalni w jednym cyklu dobowym. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Narewka. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **Gmina Kleszczele, oczyszczalnia ścieków.** Kontrolę oczyszczalni przeprowadzono w okresie luty-marzec 2009 roku. Oczyszczalnia posiada pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód – pobór wody z własnego ujęcia i wprowadzanie ścieków, ważną do 31.12.2012 roku. Do gminnej oczyszczalni ścieków w Kleszczelach są doprowadzane poprzez system kanalizacji sanitarnej ścieki z terenu miasta oraz sąsiedniej wsi Repczyce. Średni przepływ ścieków wynosi ok. 37 m³/d. W ciągu doby występuje około 8-10 zrzutów ścieków do odbiornika. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono nieprawidłowości. Wyniki badań wykonywanych w 2008 r. wykazywały przekroczenia wskaźników zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych. Pomiaru ilości i jakości ścieków dopływających i odpływających z oczyszczalni nie były wykonywane z wymaganą częstotliwością. Ponadto w decyzji nie było określonego sposobu poboru prób (uproszczony czy uśredniony z poszczególnych zrzutów), co uniemożliwiło ocenę prawidłowości prowadzonych pomiarów.
- **Przedsiębiorstwo Handlowo-Uługowe MINT Włodzimierz Mińko, Iwona Iwanowicz, Hajnówka.** Kontroli obiektu dokonano w lutym 2009 roku. Podstawową działalnością funkcjonowania kontrolowanej jednostki jest handel detaliczny artykułami spożywczymi, w przedmiotowym obiekcie będzie to handel artykułami ogrodniczymi i rolnymi oraz obrót środkami ochrony roślin. Woda do celów socjalnych (pełny węzeł sanitarny) pobierana jest z miejskiej sieci wodociągowej. Powstające ścieki odprowadzane są do miejskiej kanalizacji sanitarnej. Pobór wody i odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie umowy zawartej z Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. z siedzibą w Hajnówce. Umowa została zawarta na czas nieokreślony. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **Firma Handlowo-Uługowa „MAG-ROL” Roman Kicel, Hajnówka.** Kontroli obiektu dokonano w marcu 2009 roku. Podstawową działalnością funkcjonowania kontrolowanej jednostki jest handel detaliczny artykułami rolnymi i metalowymi oraz planowany obrót środkami ochrony roślin. Woda do celów socjalnych pobierana jest z miejskiej sieci wodociągowej. Powstające ścieki odprowadzane są do miejskiej kanalizacji sanitarnej. Pobór wody i odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie wymienionej wyżej umowy dzierżawy obiektu. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **Gmina Czeremcha, oczyszczalnia ścieków.** Kontrolę przeprowadzono w okresie marzec-kwiecień 2009 roku. Okresem objętym kontrolą był rok 2008 oraz stan aktualny (do dnia kontroli). Gmina jest

właścicielem ujęcia wody w Kuzawie i dwóch oczyszczalni ścieków w Czeremsze. Stan formalno-prawny w zakresie poboru wody podziemnej oraz odprowadzania oczyszczonych ścieków są uregulowane decyzjami Starostwa Powiatowego w Hajnówce (pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód w w/w zakresie ma ważność do końca marca 2013 roku). Gmina Czeremcha eksploatuje 2 oczyszczalnie ścieków: na ulicy Fabrycznej (po Nasycalni Podkładów, przekazaną gminie z końcem 1999 roku) i na ulicy Duboisa. Do oczyszczalni przy ul. Duboisa dowożone są również ścieki z terenów nie objętych kanalizacją. Po oczyszczeniu ścieki są odprowadzane do rowów. Rowy odprowadzające ścieki były oczyszczone w roku 2008, są utrzymane w dobrym stanie technicznym. Badania ścieków surowych i oczyszczonych są wykonywane 2 razy w roku. Badania automonitoringowe ścieków z dn. 20.05.2008 r. na oczyszczalni przy ul. Dubois wykazały przekroczenia dopuszczalnych parametrów w zakresie BZT₅ oraz ChZT: BZT₅ – oznaczone 64 mg O₂/l (dopuszczalne 25 mg O₂/l), ChZT – oznaczone 133 mg O₂/l (dopuszczalne 125 mg O₂/l). Wyniki badań automonitoringowych z dnia 17.11.2008 r. wykazały utrzymanie parametrów ścieków oczyszczonych na dopuszczalnym poziomie określonym w pozwoleniu wodnoprawnym. W dniu 29.03.2009 r. na oczyszczalni ścieków przy ul. Fabrycznej miała miejsce awarię falownika, został zakłócony proces napowietrzania. Awaria została wykryta w poniedziałek dn. 30.03.2009 r. Oczyszczalnia przeszła w tryb sterowania ręcznego z całodobowym dozorem. Usunięcie awarii miało miejsce 31.03.2009 r. W wyniku kontroli udzielono instruktażu w zakresie prowadzenia badań automonitoringowych ścieków.

- **P.P.H.U. „OLGA” Sławomir Bołtromiuk, Dubiny.** Obiekt został skontrolowany w okresie maj-czerwiec 2009 roku. Firma zajmuje się produkcją podłóg drewnianych. Warunki dostarczania wody i odprowadzania ścieków określa umowa zawarta na czas nieokreślony z Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Hajnówce. Wody opadowe z terenu zakładu spływają zgodnie z naturalnym spadkiem terenu i wsiąkają w grunt. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **Gmina Narew, ujęcie wody i oczyszczalnia ścieków w Łosince.** Obiekt został skontrolowany w okresie kwiecień-maj 2009 roku. Okresem objętym kontrolą był stan od 2006 do 2008 roku. Ujęcie wody w Łosince składa się z dwóch studni wierconych o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych ujęcia 32,5 m³ przy depresji 15,3 m. Stan formalno-prawny w zakresie eksploatacji i poboru wody z ujęcia jest uregulowany decyzją Starostwa Powiatowego w Hajnówce, ważną do 31.05.2012 r., będącą jednocześnie pozwoleniem wodnoprawnym na wprowadzanie ścieków do wód w miejscowości Łosinka. Eksploatowane ujęcie ma wygradzoną i oznakowaną strefę ochrony bezpośredniej. Rejestr odczytów wskazań wodomierza jest prowadzony. Wodomierze zamontowane w studniach, służące do określenia wielkości poboru wody mają cechy legalizacji z 2003 r. Woda surowa pobierana z wodociągu jest uzdatniana za pomocą odżelaziania. Wody popłuczne z płukania odżelaziaczy są odprowadzane po odstaniu w pięciokomorowym osadniku popłuczyn do rowu M-100 obiektu Makówka. Wielkość przepływu ścieków przez oczyszczalnię określa się na podstawie wydajności i czasu pracy pomp. Ilość ścieków odprowadzonych z oczyszczalni w 2006 r. wyniosła 6280 m³, w 2007 r. odprowadzono 5651 m³ ścieków, w 2008 r. do odbiornika odprowadzono 3844 m³ ścieków oczyszczonych. Na oczyszczalnię w Łosince nie przyjmuje się ścieków dowożonych. W okresie kontrolowanym wykonywano, z częstotliwością i w zakresie określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, badania ścieków odprowadzanych z oczyszczalni do wód powierzchniowych. Wartości zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych nie przekraczały wskaźników dopuszczalnych określonych w decyzji. W wyniku kontroli wydano zarządzenie pokontrolne, nakładające obowiązek dokonania legalizacji lub wymiany wodomierzy służących do pomiaru ilości wody pobieranej z eksploatowanych ujęć wody.
- **Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „ROLMAK” w Makówce, ferma w Krzywcu.** Kontroli obiektu dokonano w okresie maj-czerwiec 2009 roku. Podmiot zajmuje się chowem trzody chlewnej. Woda na potrzeby obiektu pobierana jest z ujęcia własnego oraz z sieci wodociągu gminnego. Stan formalno-prawny na pobór wody z własnego ujęcia jest regulowany decyzją wydaną przez Starostwo Powiatowe w Hajnówce z dnia 16.02.2004 roku, ważną do 31.03.2014 roku. Ścieki bytowe z pomieszczeń dla pracowników gromadzone są w szambie i okresowo wywożone do punktu zlewnego w Narwi. Ferma posiada zbiorniki na gnojówkę, którą wywozi na pola, należące do RSP Makówka. W toku kontroli stwierdzono nieprawidłowości: upłynął termin legalizacji wodomierza, odczyty wskazań wodomierza prowadzone były raz na pół roku, zgodnie z obowiązkiem nałożonym w pozwoleniu wodnoprawnym należało je prowadzić codziennie; nie były prowadzone pomiary zwierciadła wody i wydajności eksploatacyjnej, nie były

przebieg badania wody pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym, nie prowadzono książki eksploatacyjnej studni.

- **Arino House Sp. z o.o., Hajnówka.** Kontrole zakładu przeprowadzono w okresie maj-czerwiec 2009 roku. Firma zajmuje się produkcją mebli kuchennych. Woda na potrzeby zakładu pobierana jest z sieci wodociągu miejskiego, ścieki odprowadzane są do kanalizacji. Warunki dostarczania wody i odprowadzania ścieków określa umowa zawarta na czas nieokreślony z Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Hajnówce. Wody opadowe z terenu zakładu spływają zgodnie z naturalnym spadkiem terenu i wsiąkają w grunt. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **Pronar Sp. z o.o. Narew.** W maju 2009 roku dokonano kontroli stacji paliw płynnych w miejscowościach: Zbucz, Dubicze Cerkiewne, Narew, Hajnówka, Narewka. Stacje paliw płynnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą zlokalizowane są na terenach będącym własnością Spółki. Woda na cele socjalno-bytowe i ppoż. obiektów pobierana jest na podstawie umowy z gminnej sieci wodociągowej. W obiektach powstają ścieki socjalno-bytowe odprowadzane do szamba. Ścieki z szamba odbierane są według potrzeb i wywożone na gminną oczyszczalnię ścieków. Ścieki opadowe z terenu stacji paliw spływają do wewnętrznej kanalizacji deszczowej, a następnie odprowadzane są do studni chłonnych. Stan formalno-prawny w zakresie odprowadzania ścieków opadowych z terenu stacji paliw do ziemi, uregulowany jest decyzją Starostwa Powiatowego w Hajnówce. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **SNAJPER Mariola Sadowska, Hajnówka.** Kontroli firmy dokonano w czerwcu 2009 roku. Podstawową działalnością funkcjonowania kontrolowanej jednostki jest handel detaliczny artykułami myśliwskimi. Woda do celów socjalnych pobierana jest z miejskiej sieci wodociągowej. Powstające ścieki odprowadzane są do miejskiej kanalizacji sanitarnej na podstawie umowy z dnia 24.05.2004 r. zawartej z Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Hajnówce. Umowa została zawarta na czas nieokreślony. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **Irena Stawarz Centrum Ogrodnicze, Hajnówka.** Kontroli firmy dokonano w czerwcu 2009 roku. Podstawową działalnością funkcjonowania kontrolowanej jednostki jest handel detaliczny artykułami ogrodniczymi. Według uzyskanych informacji w obiekcie będą składowane i sprzedawane środki ochrony roślin z wyłączeniem środków zaliczanych do grupy toksycznych lub bardzo toksycznych. Woda do celów socjalnych pobierana jest z miejskiej sieci wodociągowej. Powstające ścieki odprowadzane są do miejskiej kanalizacji sanitarnej. Pobór wód i odprowadzanie ścieków odbywają się na umowy najmu. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **Sklep Ogrodniczy Joanna Harasim, Hajnówka.** Kontroli firmy dokonano w czerwcu 2009 roku. Podstawową działalnością funkcjonowania kontrolowanej jednostki jest handel detaliczny artykułami ogrodniczymi. Według uzyskanych informacji w obiekcie będą składowane i sprzedawane środki ochrony roślin z wyłączeniem środków zaliczanych do grupy toksycznych lub bardzo toksycznych. Nie przewiduje się konfekcjonowania środków. Sprzedaż środków ochrony roślin prowadzona będzie w opakowaniach szczelnych, bezzwrotnych. Woda do celów socjalnych pobierana jest z miejskiej sieci wodociągowej. Powstające ścieki odprowadzane są do miejskiej kanalizacji sanitarnej (w trakcie podpisania umowy). W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

WODY PODZIEMNE

PRESJE

Wody podziemne należące do zasobów naturalnych, coraz bardziej zagrożone są zanieczyszczeniami z powierzchni ziemi. Konieczna jest ich szczególna ochrona, gdyż są to zasoby nieodnawialne. W szczególności niezbędna jest ochrona znacznych obszarów, pod którymi znajdują się Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. W Polsce jest ich około 180, a obszar obejmuje ponad 52 % powierzchni naszego kraju.

Wody podziemne zanieczyszczone są różnymi substancjami chemicznymi, najczęściej są to: azotany, fosforany, substancje ropopochodne, chlorki, siarczany i inne. Najpowszechniej występującymi przyczynami

zanieczyszczeń wód podziemnych są wycieki z niezolowanych wysypisk odpadów, z baz paliwowych i stacji sprzedaży paliw do pojazdów samochodowych. Zanieczyszczenia siarczanami występują przede wszystkim na terenach uprzemysłowionych, azotanami i fosforanami na terenach rolniczych (są one także przyczyną degradacji zbiorników wodnych).

STAN - OCENA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH

KLASYFIKACJA WÓD PODZIEMNYCH

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć następujących klas jakości wód podziemnych :

- Klasa I – **wody bardzo dobrej jakości**, w których:
 - a) wartości elementów fizykochemicznych są kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i mieszczą się w zakresie wartości stężeń charakterystycznych dla badanych wód podziemnych (tła hydrogeochemicznego)
 - b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka
- Klasa II – **wody dobrej jakości**, w których:
 - a) wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych
 - b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby
- Klasa III – **wody zadowalającej jakości**, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka
- Klasa IV – **wody niezadowalającej jakości**, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego wpływu działalności człowieka
- Klasa V – **wody złej jakości**, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka

Na terenie powiatu hajnowskiego zlokalizowanych jest 7 studni sieci monitoringu wód podziemnych, która jest opomiarowana przez Państwowy Instytut Geologiczny.

Jakość wód podziemnych w latach 1999 - 2007

Nr	Miejscowość / Gmina	Głębokość stropu (m)	Użytkowanie terenu	Wody	Klasa wód / przekroczone wskaźniki								
					1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
732	Białowieża/ Białowieża, [sk]	1,8	7	G	Ib / bp	Ib / bp	Ib / bp	Ib / ChZT	Ib / bp	II / bp	II / bp	II / bp	III / bp
1678	Hajnówka/ Hajnówka, [sw]	133	2	W	II / bp	II / bp	II / bp	II / bp	Ib / bp	II / bp	IV/ Fe, NH4	IV/ Fe, NH4	IV / Mn, Fe
733	Narew/ Narew, [sk]	5,7	7	G	III/ N-NO3	III/ N-NO3	III/ N-NO3, Corg	III/ N-NO3	III / bp	IV / N-NO3 PO4 K	III / PO4, K	-	-
30	Saki Suchowolce/ Kleszczele, [sw]	35	3	W	Ib / bp	Ib / bp	Ib / bp	Ib / bp	-	Ib / bp	Ib / bp	-	-
43/ 730	Leniewo/ Czyże, [sk]	5,3	7	G	III / N-NO3, Corg	III / Corg, Mn, N-NO2, N-NO3	III / N-NO3, Corg	III / N-NO3, Corg	-	-	-	-	-

69	Połowce/ Czeremcha, [sk]	5	7	G	-	III / N-NO3	-	Ib / bp	-	IV / N-NO3, PO4, K, temp.	III / PO4, K	-	-
740	Siemianówka/ Narewka, [sw]	2,3	3	G	Ib / HPO4	III / HPO4, N-NO3	III / N-NO3, Corg	-	-	-	-	-	-

źródło:PIG

OBJAŚNIENIA DO TABELI

Rodzaj studni:

[sw]-studnia wiercona

[sk]-studnia kopana

Rodzaj wód:

W – wgłębne – wody poziomów artezyjskich i subartezyjskich

G – gruntowe – wody płytkiego krążenia o swobodnym zwierciadle wody

Użytkowanie terenu – dominujący sposób użytkowania w

promieniu 500 m

2 – użytki zielone

3 – grunty orne – gospodarka rozdrobniona

7 – obszary zabudowane

bp – brak przekroczeń wskaźników

- - nie prowadzono badań.

Wody podziemne skontrolowane w studniach powiatu hajnowskiego w latach 1999 – 2007 pobierane były głównie z utworów czwartorzędowych. Jedynie w przypadku 1 studni (Hajnówka) były to utworzy trzeciorzędowe. Badaniami objęto wody wgłębne - 2 studnie oraz wody gruntowe 5 studni.

Jakość wód w Białowieży należy uznać za dobrą (wody bardzo dobrej i dobrej jakości). Jednakże od 2004 roku ulega ona nieznacznemu pogorszeniu. Nie zanotowano przekroczeń wskaźników.

Jakość wód w Hajnówce uległa od 2005 roku wyraźnemu pogorszeniu (wody niezadawalającej jakości). Stwierdzono przekroczenia norm żelaza, manganu i azotu amonowego. Obecność azotu amonowego świadczy o przeniknięciu do warstwy wodonośnej zanieczyszczeń pochodzenia antropogenicznego.

Jakość wód w Narwi jest najniższa z badanych studni (wody zadowalającej i niezadawalającej jakości). Corocznie stwierdzono przekroczenia norm, a najczęściej: azotanów, fosforanów i potasu, co świadczy o przeniknięciu do warstwy wodonośnej zanieczyszczeń pochodzenia antropogenicznego.

Jakość wód w Sakach – Suchowolcach była bardzo dobrej jakości. Nie zanotowano przekroczeń wskaźników.

Jakość wód w Leniewie była niska (wody zadowalającej jakości). Stwierdzono przekroczenia norm azotanów, manganu, węgla organicznego. Obecność tych związków świadczy o przeniknięciu do warstwy wodonośnej zanieczyszczeń pochodzenia antropogenicznego. Badań tej warstwy wodonośnej zaniechano od 2003 roku.

Jakość wód w Połowcach była niska (wody zadowalającej i niezadawalającej jakości). Stwierdzono przekroczenia norm: azotanów, fosforanów i potasu, co świadczy o przeniknięciu do warstwy wodonośnej zanieczyszczeń pochodzenia antropogenicznego.

Jakość wód w Siemianówce była niska (wody zadowalającej jakości). Stwierdzono przekroczenia norm: azotanów, fosforanów i węgla organicznego, co świadczy o przeniknięciu do warstwy wodonośnej zanieczyszczeń pochodzenia antropogenicznego. Badań tej warstwy wodonośnej zaniechano od 2002 roku.

W 2008 roku badania wód podziemnych w ramach monitoringu wód podziemnych prowadzono w 2 studniach, leżących poza terenem powiatu.

Na podstawie przeprowadzonych badań należy stwierdzić, że generalnie jakość wód podziemnych na terenie powiatu ulega pogorszeniu. prawdopodobną przyczyną zanieczyszczenia wód jest rolnictwo.

Należy podkreślić, że przedstawiona klasyfikacja wód podziemnych skierowana jest na ocenę stopnia zanieczyszczenia wód i nie obejmuje oceny stanu sanitarnego oraz badań pod kątem przydatności wody do picia (po uzdatnieniu). Oceny te wykonuje Państwowa Inspekcja Sanitarna.

GOSPODARKA ODPADAMI

PRESJE

ODPADY PRZEMYSŁOWE

Według danych uzyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego ilość odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych), na terenie powiatu hajnowskiego w 2008r. wyniosła 11,3 tys. Mg co stanowiło 1,35% odpadów wytworzonych na terenie całego województwa podlaskiego.

Odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w ciągu roku

Jednostka terytorialna	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	[tys. Mg]	[tys. Mg]	[tys. Mg]	[tys. Mg]	[tys. Mg]	[tys. Mg]	[tys. Mg]	[tys. Mg]
powiat hajnowski	58,1	52,3	54,5	61,9	28,0	16,1	15,8	11,3
woj. podlaskie	744,6	807,1	927,5	887,4	927,9	957,4	1057,2	838,3

źródło:GUS

Korzystnym zjawiskiem jest ilość odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) poddawanych procesom odzysku, która bliska jest ilości odpadów wytwarzanych.

Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w ciągu roku

Jednostka terytorialna	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
powiat hajnowski	-	95	99,6	98,9	96	83	99	99,1

źródło:GUS

ODPADY KOMUNALNE

W latach 2005-2007 roczna ilość zebranych odpadów komunalnych na terenie powiatu podlegała nieznacznym wahaniom. W 2007 r. zebrano 10 183,56 Mg odpadów, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosło 214,16 kg/rok¹.

Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są gospodarstwa domowe oraz obiekty handlowo-usługowe, szkoły, przedszkola, obiekty turystyczne i targowiska.

Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych jest ich kierowanie na składowiska.

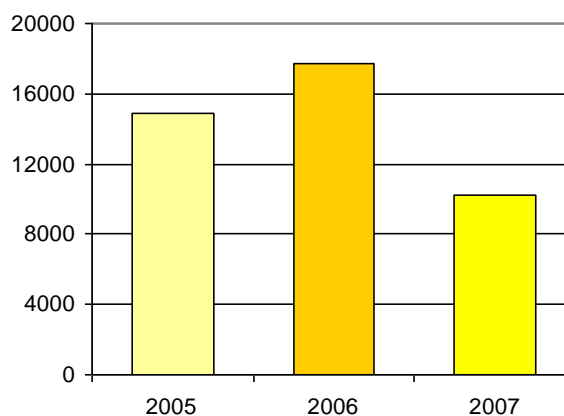
¹ Masa odpadów w przeliczeniu na mieszkańca zależy od poziomu życia, struktury zabudowy, poziomu obsługi oraz sposobu ogrzewania budynków

Ilość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie powiatu hajnowskiego w latach 2005-2007²

źródło: GUS

Problem zmniejszenia ilości odpadów komunalnych trafiających na składowiska W Polsce, wynika m.in. z niedoskonałości systemu pobierania opłat za ich wywóz z gospodarstwach domowych. W budownictwie wielorodzinnym, opłaty są pobierane nie od ilości wytwarzanych odpadów, ale od ilości osób w nim mieszkających. Jeszcze gorsze rozwiązania funkcjonują w wyliczeniach opłat w budownictwie indywidualnym, gdzie mieszkańcy samodzielnie deklarują wielkość pojemników na odpady i

częstotliwość ich wywożenia. Taka polityka nie wpływa korzystnie na zmniejszenie masy odpadów faktycznie wytwarzanych. Ich ilość mogłaby być także dużo mniejsza, gdyby większy nacisk położono na ich bezpośrednie zagospodarowanie (segregacja na potrzeby recyklingu czy kompostowanie na nawóz).

STAN**SKŁADOWISKA**

Na terenie powiatu hajnowskiego funkcjonuje 10 składowisk w tym 2 składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne przyjmujących odpady komunalne urządzone zgodnie z wymogami ochrony środowiska. Są to: składowisko odpadów komunalnych we wsi Olchówka (gm. Narewka) oraz składowisko odpadów komunalnych w Narwi (gm. Narew). Pozostałe 8 aktualnie eksploatowane, przeznaczone są do zamknięcia do końca 2009 r.

Wykaz eksploatowanych wysypisk komunalnych na terenie powiatu hajnowskiego

Lp.	Nazwa obiektu, właściciel, zarządzający	Elementy wyposażenia a) uszczelnienie b) odcieki c) wody opadowe d) gaz składowiskowy	Rok uruchomienia/ deklarowany rok zamknięcia	Powierzchnia całkowita [ha] Powierzchnia wykorzystania [ha]	Pojemność całkowita [m ³] Pojemność wykorzystania [%]	Ilość odpadów zdeponowana w 2008 r. [Mg]	Uwagi - ocena WIOŚ, - pozwolenie zintegrowane
1	Składowisko odpadów komunalnych dla Miasta Hajnówka w Poryjewie Urząd Gminy ul. Aleksego Zina 1 17-200 Hajnówka PUK Sp.z.o.o.	a) brak b) nie ujmowane c) nie ujmowane d) nie ujmowany	1976 31.08.2008	8,5 5,5	453 492* 100* (pojemność przepełniona)	b.d.	< do wstrzymania działalności/ rekultywacji < podlega

² Podczas wykonywania raportu brak danych dotyczących ilości wytworzonych odpadów komunalnych w 2008 r.

2	Składowisko odpadów komunalnych w Kleszczelach Urząd Miejski Ul.1 Maja 4 17-250 Kleszczele	a) brak b) nie ujmowane c) nie ujmowane d) nie ujmowany	1989 po 2009	2,5 1,8	72 000* 38*	b.d.	< do zamknięcia i rekultywacji < nie podlega
3	Składowisko odpadów komunalnych w Białowieży / Stoczek Urząd Gminy Ul.Sportowa1 17-230Białowieża	a) brak b) nie ujmowane c) nie ujmowane d) nie ujmowany	1974 2009	2,5 1,7	42* 62*	b.d.	< do wstrzymania działalności/ rekultywacji < nie podlega
4	Składowisko odpadów w Czeremsze Urząd Gminy Ul. Duboisa 14 17-240 Czeremcha Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Czeremsze Ul. 1 Maja 87 17-240 Czeremcha	a) brak b) nie ujmowane c) nie ujmowane d) nie ujmowany	1980 2009	1,5 0,6	25 000* 38*	b.d.	< do wstrzymania działalności/ rekultywacji < nie podlega
5	Gminne składowisko odpadów komunalnych w Czyżach Gmina Czyże Czyże 98	a) brak b) nie ujmowane c) nie ujmowane d) nie ujmowany	1989 2009	0,7 0,2	7 400* 25*	b.d.	< do wstrzymania działalności/ rekultywacji < nie podlega
6	Gminne składowisko odpadów w Dubiczach Cerkiewne Urząd Gminy Ul. Główna 65 17-204 Dubicze Cerkiewne	a) glina b) nie ujmowane c) nie ujmowane d) nie ujmowany	1987 2009	0,8 0,2	6 938* 40*	b.d.	< do wstrzymania działalności/ rekultywacji < nie podlega
7	Składowisko odpadów we wsi Stare Berezowo Urząd Gminy Ul. A. Zina 1 17-200 Hajnówka	a) brak b) nie ujmowane c) nie ujmowane d) nie ujmowany	1989 przed 2009	1,4 0,5	11 250* 63*	b.d.	< do wstrzymania działalności/ rekultywacji < nie podlega
8	Składowisko odpadów w Nowosadach Urząd Gminy Ul. A. Zina 1 17-200 Hajnówka	a) brak b) nie ujmowane c) nie ujmowane d) nie ujmowany	1988 2009	0,9 0,7	2 875m3* 8%*	b.d.	< do wstrzymania działalności/ rekultywacji < nie podlega
9	Składowisko odpadów w miejscowości Narew Urząd Gminy Ul. Mickiewicza 101 17-210 Narew	a) bentomat b) zbiornik retencyjny c) nie ujmowane d) nie ujmowany	1998 po 2012	0,5 0,2	35 932* 23*	692*	< spełnia wymogi < nie podlega
10	Składowisko odpadów w Olchówce Urząd Gminy Ul. Białowieska 1 17- 220 Narewka	a) folia b) zbiornik żelbetowy bezodpływowy c) nie ujmowane d) dwa kominki do ujęcia gazu	1998 po 2012	2,4 2,4	48 000* 21*	458,96*	< spełnia wymogi < nie podlega

opracowanie: WIOŚ; * dane z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego

Żadne z eksploatowanych składowisk komunalnych nie jest przystosowane do składowania odpadów niebezpiecznych. Brak jest również wyznaczonego miejsca do wywożenia produktów zneutralizowanych w wyniku przeprowadzonych akcji ratowniczych o znamionach poważnych awarii (np. skażonej gleby itp.). Na terenie powiatu nie ma stałych składowisk odpadów przemysłowych.

Oprócz istniejących, urządzonych składowisk gminnych istnieje szereg wiejskich. Część z nich została zrekultywowana. Pozostałe przeznaczone są do likwidacji do końca 2009 roku.

Monitoring składowisk

Zgodnie z art. 147a prawa ochrony środowiska (Dz. U. 2008 Nr 25 poz. 150 z póź. zm.) prowadzący instalację jest zobowiązany prowadzić monitoring składowiska przez akredytowane³ laboratorium w rozumieniu ustawy z dnia 30 sierpnia 2002r. o systemie oceny zgodności.

W wyniku działań kontrolnych należy stwierdzić, że w dalszym ciągu większość składowisk odpadów, prowadzących monitoring, wykonuje badania przez nieakredytowane podmioty, co uniemożliwia prawidłową analizę oddziaływania składowiska oraz porównywanie wyników badań.

W 2009 r. z terenu powiatu Inspektorat otrzymał wyniki badań wód podziemnych zaledwie z 2 składowisk odpadów komunalnych. Na podstawie porównania wyników badań ze składowiska w Poryjewie (tabela) widoczna jest znacząca różnica w ocenie jakości wód (akredytowane laboratorium zakwalifikowało wode z piezometrów do V klasy - wody złej jakości, nieakredytowane do III klasy). Poboru prób dokonano w listopadzie 2008r., kiedy to oddano do eksploatacji nową, uszczelnioną kwaterę.

Wyniki badań wód gruntowych za 2008r. przesłane do WIOŚ w Białymstoku

L p.	Nazwa składowiska	Data badań	Monitoring wód gruntowych
1	SOK w Poryjewie	III.2008 V.2008 XI.2008	Nieakredytowane laboratorium. Wody w III klasie (podwyższona zaw. Cu) Nieakredytowane laboratorium. Wody w II klasie. Akredytowane laboratorium. Wody V klasy (podwyższona zawartość Mn, Zn, Pb, Ni)
2	SOK w Narwi	III.2008 V.2008 VIII.2008 X. 2008	Akredytowane laboratorium. Wody klasy II (podwyższona zawartość Cr i Cd) Wody klasy II (podwyższona zawartość Zn i Cr) Wody klasy III (podwyższona zawartość Pb, Cr i Zn) Wody klasy III (podwyższona zawartość Cr, Pb i Zn)

źródło: WIOŚ Białystok

Wyniki badań Składowiska w Poryjewie wskazują na zanieczyszczenie wód gruntowych metalami.

³ Akredytacji udziela Polskie Centrum Akredytacji, posiadające status państwowej osoby prawnej i nadzorowane przez Ministerstwo Gospodarki. Zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17000:2006 akredytacja jest to "atestacja przez stronę trzecią, dotycząca jednostki oceniającej zgodność, służąca formalnemu wykazaniu jej kompetencji do wykonywania określonych zadań w zakresie oceny zgodności". Zasady akredytacji ujęte są w międzynarodowych normach i wytycznych, w których określone są wymagania, zarówno dla jednostek akredytujących, jak i dla podlegających akredytacji jednostek oceniających zgodność. Uzyskanie akredytacji oznacza, że akredytowane podmioty zostały ocenione według tych norm i wytycznych a ich wyniki są wiarygodne i dokładne.

ODPADY NIEBEZPIECZNE

Informacje o odpadach niebezpiecznych pochodzą z ankiet przesyłanych do zakładów przez WIOŚ w Białymstoku. W 2008 roku, w wyniku poszerzenia gromadzonej przez Inspektorat ewidencji dokonano zmiany kryteriów wyboru producentów odpadów niebezpiecznych⁴. W związku z powyższym łączna ilość odpadów za 2008 rok jest znacznie wyższa od ilości wykazywanych w latach ubiegłych.

Na podstawie danych uzyskanych za 2008 r., zgromadzono informacje o odpadach wytworzonych przez 16 producentów odpadów niebezpiecznych. Łączna ilość odpadów niebezpiecznych wytworzonych przez wszystkich producentów wyniosła 155,299 Mg; 14,416 Mg zostało przekazane do odzysku, 82,131 Mg unieszkodliwiono poza składowaniem, a 7,716 Mg tymczasowo zmagazynowano u producenta, 55,06 Mg przekazano do unieszkodliwienia poprzez składowanie⁵. Pod względem ilości wytworzonych odpadów do największych podmiotów należały:

- Samodzielny Publiczny ZOZ w Hajnówce – 50,637 Mg
- PRONAR Sp. z o.o. w Narwi – 40,857 Mg
- Faro Dach w Białymstoku, odpady z terenu powiatu hajnowskiego – 39,140 Mg
- WRZOSBUD w Hajnówce – 15,920 Mg
- Fabryka Mebli FORTE, Oddział w Hajnówce – 4,948 Mg

Struktura odpadów niebezpiecznych wytworzonych w 2008 roku i sposób postępowania

Lp.	Rodzaj odpadu	Kod odpadu	Ilość w Mg				
			Wytworzona	Magazynowana	Przekazana do odzysku	Unieszkodliwiona poza składowaniem	Unieszkodliwiona przez składowanie
1	Inne odpady, które zawierają żywe drobnoustroje chorobotwórcze lub ich toksyny oraz inne formy zdolne do przeniesienia materiału genetycznego, o których wiadomo lub co do których istnieją wiarygodne podstawy do sądenia, że wywołują choroby u ludzi i zwierząt	180103	47,574	0,005		48,073	
2	Materiały izolacyjne zawierające azbest	170601	39,140	0,00			39,140
3	Materiały konstrukcyjne zawierające azbest	170605	15,920	0,00			15,920
4	Odpadowe emulsje i roztwory z obróbki metali niezawierające chlorowców	120109	15,010	0,00		15,010	
5	Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe niezawierające związków chlorowcoorganicznych	130205	11,133	4,144	7,726		

źródło: WIOŚ Białystok

Większość wytwarzanych na terenie powiatu hajnowskiego odpadów niebezpiecznych stanowią medyczne odpady niebezpieczne. Są one w całości unieszkodliwiane poprzez spalanie w zmodernizowanej w sierpniu

⁴ Wzięto pod uwagę także mniejszych wytwórców odpadów, którzy w 2007 roku wytwarzali powyżej 0,100 Mg/rok.

⁵ Wymienione dane nie bilansują się, gdyż w niektórych przypadkach zakłady przekazały do wykorzystania bądź unieszkodliwienia większą ilość odpadów od wytworzonej w 2008 roku (były one czasowo magazynowane w roku poprzednim).

2001 r. spalarni odpadów medycznych Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Hajnówce. Znaczącą ilość odpadów niebezpiecznych stanowią odpady pochodzące z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej. Dotyczy to głównie materiałów konstrukcyjnych i izolacyjnych zawierających azbest. Z uwagi na fakt, iż wyroby zawierające azbest należy usunąć z terenu kraju do końca 2032 roku zakłada się, że powstająca ilość odpadów azbestowych będzie sukcesywnie rosła.

PRZECIWDZIAŁANIA – KONTROLE SKŁADOWISK I ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH

Od września 2008r (czasu wydania poprzedniego ostatniego raportu o stanie środowiska powiatu) Inspektorat przeprowadził następujące kontrole podmiotów pod kątem gospodarki odpadami.

- **Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne miasta i gminy Hajnówka w m. Poryjewo** (kontrole przeprowadzono we wrześniu 2009 i w marcu 2009 r.). Na składowisko dowożone są odpady z terenu miasta i gminy Hajnówka, gminy Narewka i gminy Orla. Zarządcą obiektu jest Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Hajnówce. Podlaski Urząd Wojewódzki dnia 11 października 2007r. wydał decyzję na zamknięcie przedmiotowego obiektu ustalając również harmonogram działań związanych z rekultywacją składowiska. Ze względu ilość przyjmowanych odpadów składowisko zostało zakwalifikowane do uzyskania pozwolenia zintegrowanego do dnia 30.04.2007 r. Obowiązek nie został wykonany w określonym czasie. Decyzją z dnia 27.08.2007 r. Inspektorat Ochrony Środowiska z urzędu wstrzymał od dnia 31.08.2008 r. użytkowanie instalacji. Natomiast w dniu 13.10.2008 r. Starosta Hajnowski wydał decyzję zezwalającą na prowadzenie działalności w zakresie odzysku, zbierania i transportu odpadów przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Hajnówce oraz na magazynowanie ich na składowisku w Poryjewie, na nowo wybudowanej kwaterze przez okres nie dłuższy niż 3 lata. Podczas kontroli przeprowadzonej we wrześniu 2008 r. stwierdzono, iż brama wjazdowa na składowisko była zamknięta (brak tablic informujących o zamknięciu wysypiska), przed bramą składowane były odpady wielkogabarytowe. Na wysypisku prowadzone były prace budowlane kwatery na odpady inertne. Podczas wizji lokalnej nie stwierdzono nawożenia odpadów przez śmieciarki. Prowadzone było profilowanie skarp i obsypywanie w ramach wstępnej rekultywacji obiektu. Podmiot kontrolowany poinformował, iż wszystkie odpady z terenu miasta Hajnówki są zbierane i ważone w Punkcie Skupu Żłomu a następnie wywożone na wysypisko w Milejczycach lub Białowieży. Inspektorat nie wykazał nieprawidłowości. Podczas kontroli w marcu 2009 r. uzyskano informację, iż nowowytbudowana komora o pow. 0,55 ha w obrębie obszaru nr III rekultywowanego składowiska przekazana została do użytku w listopadzie 2008 r. Pierwotnym przeznaczeniem komory było składowanie odpadów inertnych. Obecnie odbywa się tam magazynowanie odpadów komunalnych. Nowa kwatery posiada izolację w postaci folii oraz wyposażona została w system drenażu. Obszar I i II poddawany jest obecnie rekultywacji. W trakcie wizji lokalnej Inspektoratu w marcu 2009r. stwierdzono, iż brama wjazdowa była otwarta, a dozór składowiska nie był prowadzony. Na bramie wjazdowej brak tablicy informacyjnej o czasie pracy i rodzaju składowiska oraz o rodzajach przyjmowanych do magazynowania odpadów. W celu prawidłowego prowadzenia bieżących prac rekultywacyjnych, w dostosowaniu do aktualnego stanu zamykania składowiska i realizacji budowy Zakładu Pomocniczego w Hajnówce wymagane jest wprowadzenie zmian w projekcie rekultywacji oraz warunków technicznego sposobu zamknięcia składowiska określonych w decyzji na zamknięcie składowiska. Monitoring składowiska nie jest prowadzony w pełnym zakresie określonym w pkt. IV decyzji wyrażającej Burmistrzowi Miasta Hajnówka zgodę na zamknięcie składowiska odpadów oraz z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowiska odpadów. Nałożono mandat karny, pouczone oraz wystąpiono do Burmistrza Miasta Hajnówka o wyjaśnienie kwestii m.in. zakresu odpowiedzialności za prowadzenie procesu rekultywacji oraz monitoringu składowiska odpadów w Poryjewie oraz odpowiedzialności za przestrzeganie zakazu przyjmowania odpadów komunalnych na zamknięte składowisko. W odpowiedzi na pismo, uzyskano informację, iż PUK Sp. z o.o. Hajnówka jest podmiotem odpowiedzialnym za przedmiotowe wysypisko w w/w zakresie.
- **Składowisko odpadów komunalnych w m. Stoczek, gm. Białowieża** (kontrola w listopadzie 2008r.). Właścicielem i zarządcą gminnego składowiska jest Urząd Gminy Białowieża. Na wysypisko trafiają odpady z terenu gminy, jak również na podstawie podpisanej umowy z Przedsiębiorstwem Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Hajnówce, odpady z terenu miasta Hajnówka. Składowisko ogrodzone jest siatką (posiada bramę

wjazdową i budynek socjalny dozorczy). Ogrodzenie posiada oznakowanie informujące o rodzaju składowiska i godzinach otwarcia. Obiekt wyposażono w brodzik dezynfekcyjnych dla pojazdów opuszczających składowisko. Nieczystości przyjmowane są bezpłatnie i nie są ważone (brak wagi). W trakcie oględzin nie stwierdzono składowania odpadów innych niż dopuszczone w instrukcji eksploatacji składowiska. Wysypisko wyposażono w 3 kontenery na surowce wtórne: opakowania plastikowe typu PET, opakowania ze szkła i makulaturę/papier. Segregację ręczną prowadzi osoba dozoru składowiska. Obiekt nie posiada urządzeń kontrolnopomiarowych umożliwiających badanie wpływu obiektu na środowisko, zgodnie z zapisami w decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska. Monitoring ogranicza się do badania jakości wód podziemnych pobranych z 3 piezometrów. Brak jest jakichkolwiek urządzeń zabezpieczających przed negatywnym wpływem na środowisko. Poprzednie zarządzenie pokontrolne dotyczące prowadzenia monitoringu zgodnie z przepisami oraz przesyłania wyników badań do Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku nie zostało wykonane (w 2008r. jednorazowo wykonano badanie jakości wód podziemnych). Wydano zarządzenie pokontrolne. Obiekt przewidziany do zamknięcia do końca 2009r.

- **Oczyszczalnia ścieków w Czyżach** (kontrolę przeprowadzono w październiku 2008 r.). Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami.
- **Oczyszczalnia ścieków w Nowej Łuce, gm. Narewka** (kontrolę przeprowadzono w październiku 2008 r.). Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami.
- **GRYFSKAND Sp. z o.o. w Gryfinie, Oddział w Hajnówce** (kontrolę przeprowadzono w listopadzie 2008 r.). Nie wykazano nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami.
- **Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Hajnówce** (kontrolę przeprowadzono w styczniu 2009r.). Nie wykazano nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami.
- **Oczyszczalnia ścieków w Narewce** (kontrola przeprowadzona w styczniu 2009 r.). Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami.
- **Oczyszczalnia ścieków w Kleszczelach** (kontrolę przeprowadzono w lutym 2009 r.). Nie wykazano nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami.
- **MINT Przedsiębiorstwo Handlowo-Uługowe w Hajnówce** (kontrolę przeprowadzono w lutym 2009 r.). W przedmiotowym obiekcie będzie prowadzony handel artykułami ogrodniczymi i rolnymi w tym obrót środkami ochrony roślin. W wyniku przedmiotowej kontroli stwierdzono, iż nie ma przeciwwskazań aby w omawianym obiekcie prowadzone było magazynowanie i obrót środkami ochrony roślin (nie przewiduje się konfekcjonowania środków, sprzedaż środków ochrony roślin prowadzona będzie w opakowaniach szczelnych). Stan formalnoprawny w zakresie gospodarki odpadami nie został dotychczas uregulowany, nie złożono informacji o odpadach do Starostwa Powiatowego w Hajnówce.
- **MAG-ROL w Hajnówce** (kontrolę przeprowadzono w marcu 2009 r.). Podstawową działalnością funkcjonowania kontrolowanej jednostki jest handel detaliczny artykułami rolnymi i metalowymi oraz planowany jest obrót środkami ochrony roślin. W wyniku przedmiotowej kontroli stwierdzono, iż nie ma przeciwwskazań aby w omawianym obiekcie prowadzone było magazynowanie i obrót środkami ochrony roślin (nie przewiduje się konfekcjonowania środków, sprzedaż środków ochrony roślin prowadzona będzie w opakowaniach szczelnych).
- **PPHU OLGA w Hajnówce** (kontrolę przeprowadzono w kwietniu 2009 r.) Zakład prowadzi produkcję i sprzedaż mebli kuchennych z płyt MDF oraz drewna litego. Firma nie posiada uregulowanego stanu formalnoprawnego w zakresie gospodarki odpadami. Nie złożono zbiorczego sprawozdania dotyczącego ilości wytworzonych odpadów i sposobów gospodarowania nimi za 2008r. do Marszałka Województwa Podlaskiego. Ewidencja ilościowa i jakościowa wytwarzanych odpadów nie jest prowadzona. Odpady przekazywane są uprawnionym podmiotom, z którymi zostały podpisane umowy. Pozostałe odpady w formie ścinek drewna, wiór i trocin wykorzystywane są na potrzeby własne (spalane w kotłowni zakładowej). Podczas kontroli Inspektoratu, na terenie zakładu składowane były różnego rodzaju odpady w tym niebezpieczne (puszki po farbach i lakierach). Podmiot realizuje obowiązek wypełniania przepisów o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarki odpadami oraz opłacie produktowej i depozytowej za pośrednictwem Organizacji Odzysku OILER z Tczewa. Umowa dotyczy przejęcia obowiązku zapewnienia odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych użytkowych. Organizacja przekazała Marszałkowi Województwa Podlaskiego sprawozdanie potwierdzające wykonanie obowiązku odzysku i recyklingu. Firma prowadzi prawidłowo ewidencję wprowadzanych na rynek opakowań i przekazuje kwartalne deklaracje do organizacji. Podmiot nie przedłożył Staroście informacji o wytwarzanych odpadach i nie

poinformowano Marszałka Województwa Podlaskiego o przejęciu obowiązku odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych przez organizację odzysku. Wydano zarządzenie pokontrolne.

- **Oczyszczalnię ścieków w Łosince, gm. Narew** (kontrolę przeprowadzono w kwietniu 2009 r.). Inspektorat nie wykazał nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami.
- **Oczyszczalnię ścieków w Czeremsze** (kontrolę przeprowadzono w marcu 2009 r.). Inspektorat nie wykazał nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami.
- **Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna ROLMAK w Makówce** (kontrola w maju 2009 r.). Inspektorat nie wykazał nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami.
- **Arino Mouse Sp. z o.o. w Hajnówce** (kontrolę przeprowadzono w maju 2009 r.). Firma prowadzi działalność w zakresie produkcji i sprzedaży mebli kuchennych z drewna oraz płyt drewnopochodnych. Zakład nie posiada uregulowanego stanu formalnoprawnego. Nie złożono zbiorczego sprawozdania dotyczącego ilości wytworzonych odpadów i sposobów gospodarowania nimi za 2008 r. do Marszałka Województwa Podlaskiego. Ewidencja jakościowa i ilościowa wytwarzanych odpadów nie jest prowadzona prawidłowo (podmiot posiadał jedynie karty przekazania odpadów w postaci farb zawierających rozpuszczalniki). Odpady w formie ścinek drewna, wiór i trocin wykorzystywane są na potrzeby własne (spalane w kotłowni zakładowej). Kontrolowany zakład realizuje obowiązek wypełniania przepisów o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarki odpadami oraz opłacie produktowej i depozytowej za pośrednictwem I Polskiej Organizacji Odzysku Stolica S.A. z Warszawy. W 2008 r. poziomy odzysku zostały wypełnione. Firma prowadzi ewidencję wprowadzanych na rynek opakowań i przekazuje kwartalne deklaracje organizacji. Zakład nie wypełnił obowiązku przedłożenia Starostwu Powiatowemu w Hajnówce informacji dotyczącej wytwarzanych w trakcie działalności odpadów oraz o sposobach gospodarowania nimi. W wyniku naruszeń, Inspektorat nałożył mandat karny, pouczone właścicieli oraz wydano zarządzenie pokontrolne.
- **Ceramika Budowlana LEWKOWO Sp. z o.o. w Lewkowie Starym** (kontrolę przeprowadzono w maju 2009r.). Inspektorat nie wykazał nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami.
- **PRONAR Sp. z o.o. stacje paliw płynnych** (kontrolę przeprowadzono w maju 2009 r.). Inspektorat przeprowadził kontrole stacji paliw należących do spółki PRONAR w miejscowościach: Zbucz, Dubicze Cerkiewne, Narew, Hajnówka i Narewka. Podczas funkcjonowania stacji paliw powstają przede wszystkim odpady komunalne oraz odpady technologiczne z czyszczenia zbiorników magazynowych paliw, zużyte środki sorpcyjne. Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach i odbierane na podstawie umowy przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Hajnówce lub przez Gminę Narew. Odpady zużytych środków sorpcyjnych przekazywane są odbiorcom odpadów niebezpiecznych. Kontrolowane stacje spełniają podstawowe wymagania zawarte w przepisach ochrony środowiska. Inspektorat nie wykazał nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami.
- **SNAJPER w Hajnówce** (kontrolę przeprowadzono w czerwcu 2009 r.). Nie wykazano nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami.
- **Centrum Ogrodnicze Irena Stawarz w Hajnówce** (kontrolę przeprowadzono w czerwcu 2009r.). W obiekcie będą magazynowane i sprzedawane środki ochrony roślin z wyłączeniem środków zaliczanych do grupy toksycznych lub bardzo toksycznych. W wyniku przedmiotowej kontroli stwierdzono, iż nie ma przeciwwskazań aby w omawianym obiekcie prowadzone było magazynowanie i obrót środkami ochrony roślin (nie przewiduje się konfekcjonowania środków, sprzedaż środków ochrony roślin prowadzona będzie w opakowaniach szczelnych).
- **Sklep Ogrodniczy Joanna Harasim w Hajnówce** (kontrolę przeprowadzono w czerwcu 2009 r.). Według uzyskanych informacji w obiekcie będą składowane i sprzedawane środki ochrony roślin z wyłączeniem środków zaliczanych do grupy toksycznych lub bardzo toksycznych. W wyniku przedmiotowej kontroli stwierdzono, iż nie ma przeciwwskazań aby w omawianym obiekcie prowadzone było magazynowanie i obrót środkami ochrony roślin.

HAŁAS KOMUNIKACYJNY I PRZEMYSŁOWY

PRESJE – ŹRÓDŁA HAŁASU

Klimat akustyczny województwa podlaskiego kształtuje głównie komunikacja drogowa oraz w niewielkim stopniu, hałas przemysłowy, którego uciążliwość ma charakter lokalny o stosunkowo niedużym zasięgu.

W zależności od pochodzenia hałasu środowiskowego (źródła) dokonuje się jego podziału na następujące, podstawowe kategorie hałasu:

- komunikacyjny, (rogowy, lotniczy, kolejowy),
- przemysłowy.

Uregulowania prawne dotyczące zagadnienia ochrony przed hałasem zawiera ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska. Według tej ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub, co najmniej na tym poziomie oraz zmniejszenie poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku zawarte są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku (Dz. U. Nr 120, poz.826). Według powyższego rozporządzenia wartości poziomów dopuszczalnych hałasu są zależne od funkcji urbanistycznej, jaką spełnia dany teren oraz od pory dnia i nocy.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku prowadzi badania hałasu komunikacyjnego i przemysłowego na terenie całego województwa podlaskiego. Badania przeprowadzane są w ramach planowych kontroli, a także w ramach działań interwencyjnych w wyniku skarg społeczeństwa.

STAN – POMIARY HAŁASU

HAŁAS KOMUNIKACYJNY

Hałas komunikacyjny jest obecnie najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym źródłem hałasu w środowisku zurbanizowanym. Ciągły wzrost ilości pojazdów mechanicznych, przy jednoczesnym braku właściwych rozwiązań drogowych, braku obwodnic miejskich, złej jakości nawierzchni znacząco powiększa obszar środowiska o ponadnormatywnym hałasie drogowym.

W roku 2008 badania monitoringowe hałasu realizowano zgodnie z nowym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120 z dnia 5 lipca 2007 r., poz. 826) oraz wytycznymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Na terenie powiatu hajnowskiego Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku nie przeprowadził w 2008 roku pomiarów hałasu komunikacyjnego. Na rok 2009 zaplanowano pomiar w Czeremsze. Wyniki z przeprowadzonego pomiaru zostaną przekazane w kolejnej Informacji.

PRZECIWDZIAŁANIA

HAŁAS KOMUNIKACYJNY

Środki ochrony przed hałasem komunikacyjnym dzieli się na dwa rodzaje:

- **ochrona przed hałasem „u źródła”** – wszystkie przedsięwzięcia ingerujące w źródło dźwięku, powodujące zmniejszenie promieniowania energii akustycznej do środowiska. Dzieli się na następujące rodzaje zadań:
 - ✓ ingerencja w konstrukcję pojazdów w celu zmniejszenia emisji hałasu – jest przedmiotem kilku Dyrektyw Unii Europejskiej oraz przepisów krajowych, które są zharmonizowane z Dyrektywami UE,
 - ✓ dobór konstrukcji arterii – emisja hałasu samochodowego jest m.in. efektem hałasu powodowanego interakcją kół i nawierzchni drogowej. Wypadkowa emisja hałasu zależy od rodzaju i jakości opon i nawierzchni drogowej,
 - ✓ oddziaływanie na mniej hałaśliwą eksploatację pojazdów – istotne znaczenie dla zmniejszenia emisji hałasu pojazdów mają ograniczenia prędkości oraz zapobieganie częstym startom, hamowaniom, a szczególnie gwałtownym przyspieszeniom samochodów na niskich biegach i przy wysokich obrotach

silników. Przyspieszanie samochodów występuje na ogół w obrębie skrzyżowań. Dlatego też istotny efekt ograniczenia emisji hałasu można osiągnąć poprzez wymuszenie spokojnej jazdy ze stałą umiarkowaną prędkością stosując zsynchronizowaną sygnalizację świetlną tzw. „zieloną falę”.

- **urbanistyczne i architektoniczno – budowlane środki ochrony przeciwdźwiękowej** – działania zmierzające do ograniczenia hałasu już wyemitowanego „do środowiska”.
Urbanistyczne i organizacyjne rozwiązania zmniejszania hałasu komunikacyjnego - rozwiązania tego typu dotyczą dużych obszarów mieszkaniowych i mają związek ze zmianami zagospodarowania. Dzielą się na następujące grupy:

- ✓ budowa obwodnic miast, tworzenie nowych tras międzydzielnicowych, tworzenie nowych obwodnic wewnątrz miejskich. Rozwiązania te pozwalają na wyprowadzenie przede wszystkim ruchu ciężkiego oraz na zmniejszenie ruchu samochodów osobowych na terenach mieszkalnych.
- ✓ strefy „ruchu uspokojonego”. Ideą tworzenia stref jest hasło „jak najmniej ruchu samochodowego”. Realizowane jest ono poprzez: ograniczanie przepustowości ulic, ograniczanie prędkości, stwarzanie innych ograniczeń i utrudnień dla ruchu samochodów, całkowita eliminacja ruchu tranzytowego, tworzenie preferencji dla transportu zbiorowego, przyjaznego środowisku. Strefami takimi obejmowane są przede wszystkim obszary mieszkalne.

Architektoniczno – budowlane środki ochrony przeciwdźwiękowej, o charakterze raczej lokalnym:

- ✓ ekranowanie akustyczne – jest najczęściej stosowanym środkiem ochrony przeciwdźwiękowej w otoczeniu tras komunikacyjnych. Ekran akustyczny ma za zadanie zasłaniać odbiorcę przed dźwiękiem dochodzącym bezpośrednio od źródła. Dobrze zaprojektowane powinny służyć przede wszystkim do ochrony niskiej zabudowy mieszkaniowej. Aby ochronić wysoką zabudowę należy stosować rozwiązania specjalne: budowa drogi w wykopie, budowa tuneli lub półtuneli.
- ✓ architektoniczno – budowlane środki ochrony przeciwdźwiękowej; najczęściej stosowanym rozwiązaniem jest podwyższanie izolacyjności akustycznej otworów okiennych. Dodatkową możliwością zabezpieczenia przed hałasem mieszkańców terenów zlokalizowanych wzdłuż tras komunikacyjnych jest odpowiednie ukształtowanie bryły budynku i funkcjonalne rozplanowanie pomieszczeń. Elewacje istniejących już budynków ekspozycyjne na hałas mogą być także chronione za pomocą przezroczystych ekranów zawieszanych na tej elewacji.

HAŁAS PRZEMYSŁOWY – DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

Hałas przemysłowy na terenie województwa stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występujące głównie w dzielnicach przemysłowych miast. Przyczyną wzrostu uciążliwości jest rozbudowa miast, wchłanianie terenów przemysłowych i rozbudowa w ich sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej.

Zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest głównie z niekorzystną lokalizacją zabudowy mieszkaniowej, w pobliżu zakładów przemysłowych. Emisja hałasu przemysłowego jest uzależniona w dużym stopniu od procesu technologicznego i wykorzystywanych w nim maszyn i urządzeń, których ilość, stan techniczny, poziom nowoczesności, a także izolacyjność akustyczna i lokalizacja źródła są czynnikami decydującymi o stopniu uciążliwości dla otoczenia.

W ewidencji Inspektoratu znajdują się 3 podmioty gospodarcze z obszaru powiatu hajnowskiego, które posiadają decyzje określające dopuszczalne wielkości hałasu przenikającego do środowiska powstającego w wyniku prowadzonej działalności. Są to:

- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „ROLMAK” w Makówce,
- Przedsiębiorstwo Ceramiki Budowlanej w Lewkowie Starym,
- RINDIPOL S.A w Chojnicach - Ciepłownia w Hajnówce.

Od września 2008 roku (daty wydania poprzedniej Informacji o stanie środowiska na terenie powiatu) Inspektorat przeprowadził na terenie powiatu hajnowskiego 3 kontrole.

- „GRYFSKAND” Sp. z o.o. w Gryfinie, Oddział w Hajnówce. Kontrolę przeprowadzono na przełomie listopada i grudnia 2008 roku. Podczas kontroli ustalono, iż głównymi zewnętrznymi źródłami emisji

hałasu, mającymi wpływ na klimat akustyczny na przyległych terenach zabudowy mieszkaniowej są urządzenia technologiczne pracujące w ruchu ciągłym: 3 wentylatory powietrzne, 2 wentylatory przesyłowe spalin do suszarni, wentylator żaroodporny do przesyłania parogazów, retorta oraz transporter do jej załadunku, cyklonofiltr trocin, rębak pracujący wyłącznie w porze dziennej. Innymi źródłami hałasu jest wewnętrzny transport zakładowy oraz transport samochodowy związany z dostawą surowca do produkcji oraz odbiorem gotowych wyrobów. Najbliższa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oddalona jest ok. 10m. od granicy zakładu. Urządzenia pracują 8 godzin w ciągu zmiany i nie posiadają zabezpieczeń akustycznych. Zakład nie posiada decyzji Starosty Powiatowego w Hajnówce określającej dopuszczalne wielkości hałasu przenikającego do środowiska powstających w wyniku prowadzonej działalności. Biorąc pod uwagę lokalizację obiektu, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku (Dz. U. Nr 120 poz. 826), w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, dopuszczalne wielkości hałasu dla zakładu wynoszą: 55 dB A – w godz. 6⁰⁰ – 22⁰⁰ oraz 45 dB A – w godz. 22⁰⁰ – 6⁰⁰. Przeprowadzone podczas kontroli pomiary nie wykazały występowania przekroczeń wartości dopuszczalnych na terenach chronionych w porze dziennej. Pomiarów nocnych nie wykonano ze względu na złe warunki atmosferyczne.

- **„Moderator” Sp. z o.o., Hajnówka - zakład produkcyjny przy ul. Targowej 76.** Podstawową działalnością firmy jest produkcja kotłów drzewnych i węglowych. Kontrolę problemową Inspektorat przeprowadził w zakładzie w grudniu 2008 roku. Przedmiotem kontroli było przestrzeganie wymogów ochrony środowiska przed hałasem. Źródłami emisji hałasu mającymi wpływ na klimat akustyczny na przyległych terenach zabudowy mieszkaniowo – usługowej są: urządzenia ręczne – młotki, wentylatory wyciągowe ściennie, urządzenia mechaniczne (spawarki, szlifierki, wiertarki, prasy mimośrodowe, nożyce gilotynowe, przecinarki tarczowe, itp.) oraz transport wewnętrzny (wózki widłowe, samochody ciężarowe). Kontrolowany podmiot nie posiada decyzji określającej dopuszczalne wielkości hałasu przenikającego do środowiska powstających w wyniku prowadzonej działalności. Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku (Dz. U. Nr 120 poz. 826), w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, dopuszczalne wielkości hałasu dla zakładu wynoszą: 55 dB A – w godz. 6⁰⁰ – 22⁰⁰ oraz 45 dB A – w godz. 22⁰⁰ – 6⁰⁰. Przeprowadzone w trakcie kontroli pomiary hałasu do środowiska nie wykazały występowania przekroczeń wartości dopuszczalnych hałasu na granicy chronionych terenów zabudowy mieszkaniowo – usługowej przy ul. Targowej 91.
- **Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „ROLMAK” w Makówce – Ferma Trzody Chlewnej we wsi Krzywiec.** Kontrolę kompleksową Inspektorat przeprowadził na fermie na przełomie maja i czerwca 2009 roku. Ustalono, iż głównymi źródłami hałasu na terenie fermy są wentylatory dachowe, wentylatory szczytowe, transport na terenie gospodarstwa. W celu ograniczenia wielkości emisji hałasu przenikającego do środowiska przeprowadzono przeglądy urządzeń wentylacyjnych, wymieniono wyeksploatowane wentylatory na nowe urządzenia cichobieżne, wietrzono pomieszczenia chlewni w oparciu o wentylację grawitacyjną, nie przygotowywano paszy do karmienia zwierząt na miejscu, zamykano drzwi w budynkach dla świń w porze karmienia zwierząt, dokonano zasadzenia drzew stanowiących osłonę fermy od strony wsi Krzywiec. „ROLMAK” posiada pozwolenie zintegrowane, które nakłada obowiązek prowadzenia okresowych pomiarów hałasu w środowisku w porze dziennej i nocnej raz na dwa lata, z uwzględnieniem specyfiki pracy źródeł hałasu. Dotychczas pomiary hałasu nie były wykonywane, nie upłynął termin realizacji nałożonego obowiązku.

Należy podkreślić, że wiele zakładów przemysłowych wprowadziło już lub wprowadza szereg zabezpieczeń akustycznych, które skutecznie wyeliminowały nadmierny hałas przemysłowy z terenów mieszkalnych. Dzieje się tak między innymi ze względu na przeprowadzane kontrole zakładów oraz ze względu na wprowadzenie dla niektórych przedsiębiorstw obowiązku uzyskania pozwolenia zintegrowanego.

Najczęściej stosowanymi zabezpieczeniami przed hałasem przemysłowym są: wyciszenia i wygłuszenia maszyn, obudowy akustyczne, tłumiki, kabiny dźwiękoszczelne, środki natury organizacyjnej (np. zmiana trybu pracy zakładu), dobór mało hałaśliwej technologii produkcji, urządzeń, maszyn i środków transportu, ekrany akustyczne.

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

PRESJE – ŹRÓDŁA PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO

Pola elektromagnetyczne (wg Ustawy Prawo ochrony środowiska) to pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz, tworzących zakres promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego. Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM), w tym promieniowanie niejonizujące zaliczane jest do podstawowych rodzajów zanieczyszczeń środowiska naturalnego.

Zgodnie z art. 123 ustawy Prawo ochrony środowiska, oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, a wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadzi okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne od zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono z naturalnych źródeł takich jak Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Dodatkowo w środowisku występują sztuczne pola elektromagnetyczne, które związane są z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie, a jego najważniejszymi źródłami są:

- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB - radio i radiostacje amatorskie,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Ciągły rozwój techniki powoduje znaczny wzrost ilości nadajników radiowo-telewizyjnych oraz stacji bazowych telefonii komórkowej.

STAN – POMIARY MONITORINGOWE

W roku 2008 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska zrealizował program badań pól elektromagnetycznych opracowany zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Program ten zakładał skoncentrowanie pomiarów na obszarach dostępnych dla ludności tj. w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. oraz w pozostałych miastach i na terenach wiejskich. Zakres prowadzenia badań obejmował pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości, co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz. Inspektorat przeprowadził pomiary w 45 punktach pomiarowych rozmieszczonych równomiernie na terenie województwa.

Na obszarze powiatu hajnowskiego pomiary przeprowadzono w Hajnówce i Białowieży.

Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie powiatu w 2008 r.

Lp.	Miejscowość	Lokalizacja punktu	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromag. [V/m]	Wartość niepewności pomiaru [V/m]
1	Hajnówka	centrum miejscowości N 52°44'13,4" E 023°35'27,6"	0,86	0,043
2	Białowieża	ul. Waszkiewicza N 52°42'07,4" E 023°51'07,4"	0,27	0,014

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów należy stwierdzić, iż w żadnym z punktów na obszarze powiatu **nie odnotowano przekroczeń** dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

W Hajnówce odnotowano najwyższą wartość średniej arytmetycznej zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego. Składowa elektryczna wynosiła 0,86 V/m, **co stanowi 12,3% wartości dopuszczalnej** (dla zakresu częstotliwości pola elektromagnetycznego od 300 MHz do 300 GHz wartość dopuszczalna składowej elektrycznej wynosi 7 V/m). Na wynik tego pomiaru mogło mieć wpływ działanie stacji nadawczej TV POLSAT, usytuowanej w odległości do 300 m od punktu pomiarowego.

Należy podkreślić, że przeprowadzone na terenie województwa podlaskiego pomiary, w żadnym z 45 zbadanych punktów pomiarowych nie wykazały występowania przekroczeń norm. Zmierzone wartości składowej elektrycznej wyniosły, w większości przypadków, do 10% normy dopuszczalnej, a jedynie w 2 przypadkach: w Łomży przy ul. Kazańskiej 10 oraz w Hajnówce (centrum) wartości przekroczyły poziom 10% normy.

W roku 2009 na terenie powiatu hajnowskiego Inspektorat zaplanował badania pól elektromagnetycznych w Kleszczelach i Narwi. Wyniki z przeprowadzonych pomiarów zostaną przedstawione w kolejnej informacji.

OCHRONA ŚRODOWISKA PRZED AWARIAMI

Poważne awarie mogą powstawać w przypadku awarii i katastrof w obiektach przemysłowych zlokalizowanych na terenach miast powiatu oraz w wyniku wypadków kolejowych i drogowych z udziałem cystern i autocystern przewożących materiały niebezpieczne. Zdarzenia te charakteryzują się specyficznymi cechami takimi jak niepewność ich wystąpienia, złożoność przyczyn, różnorodność bezpośrednich skutków oraz indywidualnym, niepowtarzalnym przebiegiem.

NIEBEZPIECZNE SUBSTANCJE CHEMICZNE W ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH

WIOŚ w Białymstoku prowadzi rejestr i kontrole obiektów mogących spowodować poważne awarie w środowisku. W rejestrze znajduje się 5 zakładów zlokalizowanych na terenie powiatu, które możemy podzielić na 3 grupy: zakłady o dużym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej, zakłady o zwiększonym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej oraz inne zakłady mogące być źródłem poważnej awarii przemysłowej⁶.

Zakłady o dużym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej:

- Operator Logistyczny Paliw Płynnych Sp. z o.o. w Płocku, ul. Otolińska 21, Baza Paliw Nr 15 w Narewce (magazynowane i przeładowywane substancje niebezpieczne to paliwa płynne oraz mieszaniny gazów propan-butan).
- TERMINAL INTEGRO Sp. z o.o. Zakład w Plancie (magazynowana i przeładowywana substancja niebezpieczna to mieszaniny gazów propan-butan).
- „CYKLON” Handel Hurtowy i Detaliczny gazem propan-butan Zabłotczyzna 30 (magazynowana i przeładowywana substancja niebezpieczna to mieszaniny gazów propan-butan).

Zakłady o zwiększonym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej:

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Białymstoku Baza Magazynowa i Rozlewnia Gazu Płynnego w Hajnówce (magazynowana i przeładowywana substancja niebezpieczna to mieszaniny gazów propan-butan).

⁶ Powyższy podział określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej; Dz.U. 58, poz. 535.

Inne zakłady mogące być źródłem poważnej awarii przemysłowej:

- „GRYFSKAND” Sp. z o.o. w Gryfinie Oddział w Hajnówce Zakład Produkcji Węgla Aktywnych w Hajnówce (magazynowana substancja niebezpieczna to mieszaniny gazów propan-butan).

Wymienione powyżej zakłady o dużym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej (ZDR) opracowały, wymagane przepisami, dokumentacje dotyczące ich bezpieczeństwa: Programy zapobiegania awariom, Raporty o bezpieczeństwie, Wewnętrzne plany operacyjno-ratownicze. Wszystkie ZDR z terenu Powiatu Hajnowskiego w rozpatrywanym okresie przeprowadziły aktualizacje posiadanych dokumentacji, raporty o bezpieczeństwie zostały zatwierdzone decyzjami przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku. Zakłady poddawane są cyklicznie kontrolom WIOŚ w Białymstoku, zgodnie z ustawą o Inspekcji Ochrony Środowiska, co najmniej raz w roku. Na podstawie kontroli można stwierdzić, że wymienione Zakłady prowadzą działania zmierzające do zwiększenia bezpieczeństwa ludzi jak i środowiska.

W rozpatrywanym okresie na terenie Bazy OLPP w Narewce została zakończona inwestycja chroniąca środowisko, w wyniku której wykonano uszczelnienie podłoża kostką betonową, na podłożu wyłożonym geomembraną, na terenie autocysternowego frontu przeładunkowego oraz kanalizację deszczową na autocysternowym froncie przeładunkowym z odpływem ścieków opadowych na separator ropopochodnych EKOL-UNICON PSK-H KOALA II NG 15/3000. Po oczyszczeniu na separatorze ścieki odprowadzane są do zbiornika odparowującego z przelewem do studni chłonnej.

Na TERMINALU INTEGRO Sp. z o.o. Zakład w Plancie zainstalowano i uruchomiono na stanowisku autocystern elektrozawór, zablokowany z systemem detekcji (w przypadku zadziałania systemu detekcji w związku z uwolnieniem gazu do powietrza, następuje odcięcie dopływu gazu na stanowiska załadunku autocystern). Ponadto na stanowisku załadunku autocystern wykonano również instalację zraszaczową.

Poza tym należy dodać, że obiekty doposażane są między innymi w przewody do przeładunku gazu z połączeniami „zrywalnymi” zabezpieczającymi przed wyływem gazu w przypadku zerwania połączenia, dodatkowe detektory.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości, mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo zakładów i terenów przyległych. Jedynie w jednym przypadku (Operator Logistyczny Paliw Płynnych Sp. z o.o.) stwierdzono nieuregulowany stan formalno-prawny w zakresie odprowadzania wód opadowych. W związku z powyższym WIOŚ w Białymstoku zarządzeniem pokontrolnym zobowiązał jednostkę do uregulowania stanu formalno-prawnego w zakresie szczególnego korzystania z wód, polegającego na odprowadzaniu oczyszczonych ścieków opadowych do ziemi.

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Białymstoku Baza Magazynowa i Rozlewnia Gazu Płynnego w Hajnówce jest zakładem zaliczonym do grupy zakładów o zwiększonym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej. Przedsiębiorstwo opracowało wymagany przepisami „Program zapobiegania poważnym awariom przemysłowym na terenie Zakładu gazu Bezprzewodowego w Hajnówce przy ul. Białostockiej 7D”. Zakład poddawany jest cyklicznie kontrolom WIOŚ w Białymstoku, zgodnie z ustawą o Inspekcji Ochrony Środowiska, co najmniej raz na dwa lata. W wyniku przeprowadzonych dotychczas kontroli nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości, mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo zakładów i terenów przyległych.

Poza zakładami ZDR i ZZR, zakładem który może być źródłem poważnej awarii przemysłowej na terenie powiatu Hajnowskiego jest „GRYFSKAND” Sp. z o.o. w Gryfinie Oddział w Hajnówce Zakład Produkcji Węgla Aktywnych w Hajnówce wykorzystujący mieszaniny gazów propan-butan jako paliwo w posiadanych instalacjach technologicznych. W wyniku przeprowadzonych dotychczas kontroli nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości.

TRANSPORT

Poważne źródło zagrożenia na terenie powiatu, oceniane nawet na większe niż pochodzące od obiektów stacjonarnych, mogą stwarzać katastrofy kolejowe oraz wypadki drogowe środków transportu, przewożących materiały niebezpieczne. Szczególnie groźne są awarie w rejonach przepraw mostowych na tych trasach, grożą one bezpośrednim skażeniem wód płynących.

Na terenie powiatu hajnowskiego znajduje się kilkanaście stacji paliw. Eksploatacja ich może stworzyć lokalne zagrożenie dla środowiska np. możliwość awarii czy pożary. Głównie jednak wypadki o znamionach poważnych awarii wynikają z transportu paliw do zaopatrzenia stacji.

WIOŚ w Białymstoku uczestniczy w cyklicznie powtarzanych kilkudniowych akcjach organizowanych pod kryptonimem „TRACK” prowadzonych na obszarze województwa, na głównych drogach wylotowych z Białegostoku. Akcje organizowane są przez Komendę Wojewódzką Policji przy współpracy Państwowej Straży Pożarnej, Transportowego Dozoru Technicznego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz Straż Graniczną i Inspekcję Transportu Drogowego. Kontrolą objęto kołowe i kolejowe środki transportu materiałów toksycznych i surowców chemicznych. Zakres kontroli obejmuje sprawdzenie stanu technicznego środków transportu, wymaganego wyposażenia i prawidłowości oznakowania oraz kompletności dokumentacji.

KONTROLE INTERWENCYJNE

Na terenie powiatu, od października 2008 r. (daty sporządzenia poprzedniej Informacji o stanie środowiska powiatu) nie odnotowano poważnych awarii jak również zdarzeń o znamionach poważnych awarii, zarówno na terenie zakładów będących potencjalnymi sprawcami jak i w transporcie towarów niebezpiecznych.

Opracował:
Wydział Monitoringu Środowiska

Akceptował:
Z-ca Podlaskiego Wojewódzkiego
Inspektora Ochrony Środowiska
Lech Januszko

OBOWIĄZKI SAMORZĄDÓW W ZAKRESIE SPRAW ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA

ORGANY SAMORZĄDU POWIATOWEGO

Zgodnie z ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, powiaty wykonują zadania publiczne o charakterze ponad gminnym. W zakresie spraw związanych z ochroną środowiska powiaty wykonują zadania dotyczące ładu przestrzennego i ekologicznego (które obejmują działania z zakresu geodezji, zagospodarowania przestrzennego, nadzoru budowlanego, gospodarki wodnej, rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa śródlądowego i ochrony środowiska).

Powiaty w ograniczonym zakresie mogą prowadzić, własną politykę ekologiczną poprzez powiatowy program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami. Politykę można także kształtować Starosta, poprzez wydanie pozwoleń emisyjnych dla szeregu rodzajów instalacji oraz przedsięwzięć, które nie są przypisane do

W szczególności warto zwrócić uwagę na **możliwości prawnych działań własnych samorządów**, zbieżnych z kompetencjami lub celami działań przypisanymi Inspekcji Ochrony Środowiska, które pozwalają przeciwdziałać negatywnemu oddziaływaniu na środowisko, a także minimalizować problemy środowiskowe. Poniżej wymieniono niektóre zadania należące do kompetencji organów samorządowych szczebla powiatowego i gminnego (zadania zbieżne wytłuszczono).

kompetencji wojewody.

ZADANIA I KOMPETENCJE STAROSTY

- sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym jego właściwością oraz upoważnia do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległego mu urzędu
- **w drodze decyzji nakłada obowiązek ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia, a także przywrócenia środowiska do stanu właściwego, jeżeli podmiot korzystający ze środowiska negatywnie oddziałuje na środowisko,**
- występuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli stwierdza naruszenie przez kontrolowany przedmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić,
- dokonuje rekultywacji powierzchni ziemi, jeżeli podmiot, który spowodował zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu, nie dysponuje prawami do powierzchni ziemi, pozwalającymi na jej przeprowadzenie, lub nie można wszcząć postępowania egzekucyjnego dotyczącego obowiązku rekultywacji albo egzekucja okazała się bezskuteczna, lub zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu nastąpiło w wyniku klęski żywiołowej.
- dokonuje rekultywacji powierzchni ziemi wówczas, gdy z uwagi na zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku konieczne jest natychmiastowe jej dokonanie
- **prowadzi okresowe badania jakości gleby i ziemi,**
- prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi, z wyszczególnieniem obszarów, na których obowiązek rekultywacji obciąża starostę,

- może przeprowadzić rekultywację powierzchni ziemi pomimo nieujęcia zadania w programie ochrony środowiska, jeżeli stwierdzi, iż nieprzeprowadzenie rekultywacji spowoduje pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrożenie życia lub zdrowia ludzi,
- **na potrzeby oceny stanu akustycznego środowiska, sporządza, co 5 lat, mapy akustyczne,**
- **wydaje pozwolenia wodno-prawne, jest właściwy w sprawach stwierdzenia wygaśnięcia, cofnięcia lub ograniczenia tego pozwolenia,** a także orzeczenia o przeniesieniu prawa własności urządzenia wodnego na własność właściciela wody
- **wzywa zakład do usunięcia, w określonym terminie, zaniedbań w zakresie gospodarki wodnej, w wyniku których może powstać stan zagrażający życiu lub zdrowiu ludzi albo zwierząt bądź środowisku.**

ZADANIA I KOMPETENCJE RADY POWIATU

- **uchwala powiatowy program ochrony środowiska**
- **może, w drodze uchwały, wyznaczyć obszary ciche** w aglomeracji lub obszary ciche poza aglomeracją, **uwzględniając** szczególne **potrzeby ochrony przed hałasem** tych obszarów i podając wymagania zapewniające utrzymanie poziomu hałasu co najmniej na istniejącym poziomie
- **uchwala programy działań, których celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego,** dla aglomeracji o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. oraz terenów określonych w powiatowym programie ochrony środowiska
- dokonuje aktualizacji programu ochrony środowiska przed hałasem co najmniej raz na pięć lat, a także w przypadku wystąpienia okoliczności uzasadniających zmianę planu lub harmonogramu realizacji
- **tworzy obszary ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko**
- **uchwala powiatowy plan gospodarki odpadami.**
- wprowadza ograniczenia lub zakazuje używania jednostek pływających lub niektórych ich rodzajów na określonych zbiornikach powierzchniowych wód stojących oraz wodach płynących, jeżeli jest to konieczne do zapewnienia odpowiednich warunków akustycznych na terenach przeznaczonych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe
- rozpatruje informację wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o stanie środowiska na obszarze województwa
- określa kierunki działania właściwego organu Inspekcji Ochrony Środowiska.
- zatwierdza zestawienia przychodów i wydatków powiatowego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej na dany rok.

KOMPETENCJE ZARZĄDU:

- **sporządza projekt powiatowego programu ochrony środowiska,** po zasięgnięciu opinii zarządu województwa
- **opracowuje projekt powiatowego planu gospodarki odpadami**
- sporządza co 2 lata raport z wykonania powiatowego programu ochrony środowiska
- składa co 2 lata, radzie powiatu sprawozdania z realizacji powiatowego planu gospodarki odpadami
- opiniuje projekt gminnego programu ochrony środowiska
- opiniuje projekt wojewódzkiego i gminnego planu gospodarki odpadami
- opiniuje projekt wspólnego planu gospodarki odpadami opracowanego dla gmin, będących członkami związków międzygminnych
- opracowuje projekt wspólnego planu gospodarki odpadami, obejmującego zadania powiatowego planu gospodarki odpadami dla powiatów, będących członkami związków powiatów
- aktualizuje powiatowy plan gospodarki odpadami, nie rzadziej niż co 4 lata.

ORGANY SAMORZĄDU GMINNEGO

Organy samorządu gminy mogą prowadzić własną politykę, której kluczowym instrumentem powinien być miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - dokument dotyczący wprowadzenia polityki przestrzennej, ale o ogromnym wpływie również na kwestie ochrony środowiska. Dodatkowo organy gminy opracowują plany

ochrony środowiska i programu gospodarki odpadami, jak też regulaminy utrzymania czystości i porządku w gminie. Ponadto wydają niektóre decyzje z zakresu ochrony środowiska, choć ich kompetencje są dużo mniej znaczące niż decyzje wydawane na szczeblu powiatu lub przez wojewodę w zakresie pozwoleń emisyjnych.

ZADANIA I KOMPETENCJE WÓJTA, BURMISTRZA LUB PREZYDENTA MIASTA

Do podstawowych kompetencji i obowiązków należą:

- **możliwość nakazania w drodze decyzji, osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,**
- **możliwość, wstrzymania w drodze decyzji, użytkowania instalacji lub urządzenia, jeżeli osoba fizyczna nie dostosowała się do powyższych wymagań,**
- występowanie do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli wójt, burmistrz lub prezydent miasta stwierdził naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić,
- uprawnienie do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska,
- przedkładanie wojewodzie corocznie informacji dotyczących:
 - ✓ informacji o stanie wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków komunalnych,
 - ✓ informacji o postępie realizacji przedsięwzięć określonych w krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych,
 - ✓ informacji o ilości wytworzonych w ciągu roku Mg suchej masy osadów ściekowych w oczyszczalniach ścieków komunalnych aglomeracji oraz sposób postępowania z tymi osadami z uwzględnieniem podziału państwa na obszary dorzeczy i regiony wodne, za rok ubiegły
 - ✓ coroczne przedkładanie wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

ZADANIA I KOMPETENCJE RADY GMINY

Rada gminy jest organem stanowiącym. Na tym poziomie nie funkcjonują obecnie organy odpowiadające zarządowi województwa lub powiatu. Organem wykonawczym jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta. Organy samorządu gminy mogą prowadzić własną politykę, której kluczowymi instrumentami są miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, plan ochrony środowiska i program gospodarki odpadami, jak też regulaminy utrzymania czystości i porządku w gminie. W szczególności rada gminy:

- **uchwala gminny program ochrony środowiska**
- **ustanawia ograniczenia co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko**
- **ustala szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, a w szczególności:**
 - ✓ może określić inne sposoby udokumentowania wykonania obowiązków dotyczących dokumentowania korzystania z usług firmy wywozowej i opróżniania zbiorników na nieczystości, niż okazanie umowy i dowodów płacenia za usługi
 - ✓ może ustalić górne stawki opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi, o których mowa wyżej
 - ✓ może przejąć od właścicieli nieruchomości wszystkie lub wskazane obowiązki, o których mowa wyżej
 - ✓ ustala opłatę ponoszoną przez właścicieli nieruchomości za wykonywanie przejętych obowiązków.
- **zatwierdza plan gospodarowania dla gruntów położonych na obszarach ograniczonego użytkowania, istniejących wokół zakładów przemysłowych** po uzyskaniu opinii izby rolniczej
- uzgadnia ustalenia dotyczące infrastruktury technicznej, zagospodarowania turystycznego, sposobu użytkowania gruntów, eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych oraz ustaleń do studiów

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w odniesieniu do nieruchomości niebędących własnością Skarbu Państwa

- opiniuje projekt planu ochrony parku narodowego, rezerwatu przyrody oraz parku krajobrazowego
- uzgadnia projekt rozporządzenia w sprawie wyznaczenia lub powiększenia obszaru chronionego krajobrazu
- wyznacza obszar chronionego krajobrazu; określa jego nazwę, położenie, obszar, sprawującego nadzór, ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów oraz zakazy właściwe dla danego obszaru chronionego krajobrazu lub jego części
- dokonuje likwidacji lub zmiany granic obszaru chronionego krajobrazu (jeśli nie wykonał tego w ramach swoich zadań wojewoda)
- znosi ustalone przez siebie formy ochrony przyrody.
- uzgadnia projekt planu ochrony obszaru Natura 2000
- ustanawia pomnik przyrody, stanowisko dokumentacyjne, użytek ekologiczny lub zespół przyrodniczo-krajobrazowy (jeżeli wojewoda nie ustanowił tych form ochrony przyrody)
- opiniuje wnioski Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych o uznanie lasu za ochronny lub pozbawienie go tego charakteru – w odniesieniu do lasów stanowiących własność Skarbu Państwa
- opiniuje wnioski starosty o uznanie lasu za ochronny lub pozbawienie go tego charakteru – w odniesieniu do lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.
- może podjąć uchwałę o objęciu ochroną znajdujących się na obszarze jej działania gruntów rolnych określonych w ewidencji gruntów jako użytki rolne,
- sporządza miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu górniczego
- rozpatruje informację wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o stanie środowiska na obszarze województwa.
- zatwierdza zestawienia przychodów i wydatków gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej na dany rok